

Congresul
al III-lea
al educației
politice
și culturii
socialiste

A crea
cu poporul
și pentru
popor

C Nr. 8 (295)
Anul XXV
ne
ma

Revistă a Consiliului
Culturii și Educației Socialiste
București, august, 1987

CONGRESUL AL III - LEA AL EDUCAȚIEI POLITICE ȘI CULTURII SOCIALISTE

Din CUVÎNTAREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

Dezvoltarea puternică a proprietății socialiste — prin alocarea a circa o treime din venitul național pentru fondurile de dezvoltare — a asigurat crearea unei puternice baze tehnico-materiale și progresul general al tuturor sectoarelor de activitate. Trebuie să spunem însă deschis că în domeniul ideologic, al educației și culturii s-a ajuns la o anumită rămânere în urmă față de dezvoltarea rapidă și puternică a bazei tehnico-materiale. Pornind de la aceasta, este necesar să acționăm cu toată fermitatea pentru lichidarea acestei rămânere în urmă și realizarea unei concordanțe cât mai depline între aceste două laturi fundamentale ale dezvoltării societății socialiste. În general, trebuie să acționăm pentru înlăturarea tuturor contradicțiilor și disproporțiilor care au apărut între diferite sectoare de activitate, pentru a asigura permanent o dezvoltare armonioasă, unitară a tuturor sectoarelor de activitate, ca o condiție fundamentală în vederea realizării revoluției socialiste în noua etapă de dezvoltare. Este necesar să facem totul pentru ca știința și cultura, educația politică, activitatea ideologică să constituie permanent o puternică forță a dezvoltării economico-sociale. Trebuie să nu uităm nici un moment că făurirea noii orînduirii sociale, asigurarea progresului continuu al patriei noastre nu se pot realiza decât pe baza celor mai noi cuceriri ale științei, tehnicii și culturii, ale cunoașterii umane în general. **(Aplauze puternice, îndelungate).**

Fără îndoială, în întreaga activitate politico-educativă și culturală trebuie să se țină permanent seama de tot ce s-a realizat de-a lungul mileniilor, așezînd la baza ei tot ceea ce constituie un bun al culturii și civilizației. Dar, în același timp, trebuie înlăturate cu hotărîre și fermitate concepțiile vechi, retrograde, tot ce este vechi și perimat, trebuie promovate cu îndrăzneală noul, concepțiile revoluționare despre lume și viață, o cultură nouă, înaintată, în care omul, masele populare, popoarele constituie factorul determinant al întregii activități.

Este necesar să avem în vedere că popoarele s-au dezvoltat în anumite condiții istorice și sociale care și-au pus amprenta pe însușirile și felul de a gândi și trăi al fiecărui popor. Istoria poporului nostru, de mai bine de

2 000 de ani, de la daci pînă în prezent — care demonstrează cu putere aceasta — este istoria luptelor împotriva asupririi străine, a luptelor pentru libertate și independență, pentru progres economic și social. Iată de ce, în munca politico-educativă, de formare a omului nou, cunoașterea istoriei patriei constituie una din laturile de importanță excepțională ale întregii activități.

Întregul popor, tineretul trebuie să cunoască și să cinstească pe înaintași, pe aceia care au asigurat dezvoltarea și formarea poporului și națiunii române, a limbii și literaturii române! Să cinștim pe toți aceia care — de-a lungul celor două milenii — au pus întotdeauna mai presus interesele poporului, ale patriei, ale progresului economico-social și cultural al țării, au asigurat, cu prețul vieții, existența poporului, a națiunii noastre independente! **(Aplauze și urale puternice, îndelungate).** În asemenea împrejurări s-a creat felul de a fi al poporului român, s-au dezvoltat dragostea de glorie, de patrie, de libertate și independență, statornicia, spiritul de omie caracteristic poporului nostru.

În același timp, după cum este bine cunoscut, în primele secole ale mileniului al II-lea s-au așezat pe teritoriul patriei noastre o serie de oameni ai muncii de alte naționalități. Muncind și luptînd împreună împotriva asupririi și inegalităților, s-a dezvoltat între toți fiii patriei noastre, fără deosebire de naționalitate, o unitate frățească, s-a realizat o forță puternică a tuturor fiilor României care asigură mersul ferm înainte al patriei spre socialism și comunism! **(Aplauze și urale puternice: se scandează îndelung „Ceaușescu și poporul!”).**

Cultura și limba poporului nostru s-au dezvoltat în strînsă legătură cu luptele pentru independență și progres economico-social, sint o creație a întregului nostru popor, în rîndurile căruia au acționat oamenii înaintași. Doinele, baladele, romanțele, poveștile ce înfățișează pe eroii care luptă pentru libertate și dreptate, spiritul de hărnicie al poporului nostru reprezintă cel mai prețios tezaur cultural. Din toate acestea s-au inspirat cei mai buni oameni de cultură și artă.

Din tot ce este mai bun din trecutul patriei,

din cultura universală să luăm tot ceea ce asigură ridicarea continuă a nivelului de cunoaștere și cultură, realizînd o cultură nouă, corespunzătoare epocii socialiste, care să înobilizeze spiritual întreaga națiune, să lumineze calea spre cele mai înalte culmi de progres și civilizație, spre societatea comunistă! **(Aplauze puternice, îndelungate).**

Trebuie să pornim permanent de la faptul că socialismul și comunismul nu se pot realiza decât pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, ale cunoașterii umane din toate domeniile, că omeneirea a realizat noi și noi descoperiri ale tainelor naturii, dar că procesul cunoașterii nu s-a încheiat și nu se va încheia niciodată. Aceasta impune o ridicare continuă a nivelului general de cunoștințe, cuceriri, îndrăzneală în întreaga activitate de cunoaștere a tainelor naturii și universului, impune înlăturarea concepțiilor vechi, perimate, promovarea noului în viața economică și socială, în relațiile internaționale, în realizarea unei societăți mai drepte și mai bune.

În întreaga activitate politico-educativă și culturală de formare a omului nou trebuie să pornim de la dezvoltarea dragostei pentru muncă — factorul primordial al dezvoltării omeneirii și, îndeosebi, al formării omului!

Trebuie să facem ca fiecare cetățean, tineretul patriei noastre să înțeleagă bine că fiecare, în cadrul complex al muncii creatoare, trebuie să desfășoare o activitate permanentă, să-și aducă contribuția la dezvoltarea economico-socială, la ridicarea gradului de civilizație, a nivelului de trai material și spiritual al patriei.

Pe baza marilor realizări obținute în construcția socialistă, să dezvoltăm puternic încrederea în forțele poporului, în socialism, hotărîrea fermă de a munci și a face totul pentru înfăptuirea neabătută, în cele mai bune condiții, a principiilor socialiste de muncă și de viață, de proprietate și repartiție — ca factori hotărîtori pentru înaintarea României spre noi culmi de progres și civilizație!

Să dezvoltăm puternic respectul față de avuția întregii națiuni, față de proprietatea întregului popor!

Să dezvoltăm la toți oamenii muncii, la tineretul patriei noastre spiritul de răspundere pentru gospodărirea în cele mai bune condiții a mijloacelor materiale încredințate fiecărui colectiv spre administrare, pentru creșterea continuă a proprietății socialiste, a avuției naționale — ca factor hotărîtor al mersului nostru înainte și al întăririi forțelor materiale și spirituale ale patriei!

Să punem la baza educației generale principiile eticii și echității socialiste, ale unei noi atitudini în muncă, în societate, în comportarea de zi cu zi! Să dezvoltăm dragostea de dreptate, de adevăr, de libertate!

Întreaga activitate politico-educativă, culturală trebuie să aibă drept scop formarea unui om cu înalte calități moral-politice, înzestrat în forțele poporului, ale societății, hotărît de a-și aduce întreaga contribuție la înfăptuirea Programului partidului, la dezvoltarea generală a patriei, de a fi întotdeauna la datorie și de a acționa ca adevărat revoluționar în toate împrejurările!

În întreaga noastră activitate politico-educativă și culturală trebuie să subliniem superioritatea orînduirii socialiste, care a lichidat pentru totdeauna orînduirea împărțită în clase sociale, antagoniste, în bogăți și săraci.

Totodată, în activitatea politico-educativă trebuie să se acorde mai multă atenție combaterii vechilor stări de lucruri moștenite de la orînduirea burghezo-mosierească, precum și a stărilor de lucruri negative care mai pătrund pe diferite căi din societatea împărțită în clase antagoniste. Trebuie să fie combătute cu fermitate lăcomia, egoismul, misticismul și obscurantismul, să se acționeze cu toată fermitatea pentru combaterea sovinsmului, a naționalismului, rasismului, antisemitismului, a tot ce înjosește omul.

Munca politico-educativă trebuie să dezvolte puternic spiritul de omie, al cinștii și dreptății, hotărîrea fiecărui om al muncii de a fi participant activ la întreaga activitate pentru progresul general al patriei! Să educăm oamenii muncii, tineretul, întregul popor în spiritul frăției și solidarității, al muncii unite pentru socialism și comunism. **(Aplauze puternice, se scandează îndelung „Ceaușescu și poporul!” — P.C.R.)**

„Oamenii de artă, de cultură,
din toate domeniile,
trebuie să se angajeze ferm
și să creeze cu poporul și pentru popor,
să se inspire din izvorul viu,
veșnic al națiunii noastre,
din creația și din felul de a fi al poporului nostru!
Numai o asemenea cultură,
o asemenea activitate literar-artistică,
de toate genurile,
inspirată din munca și viața poporului
va avea, într-adevăr, o contribuție uriașă
la întreaga operă de transformare a societății,
de formare a omului nou,
cu un înalt spirit revoluționar,
constructor conștient al socialismului
și comunismului
în România!“

Nicolae CEAUȘESCU

Din CUVÎNTAREA TOVARĂȘEI ELENA CEAUȘESCU

În spiritul și pe baza orientărilor cuprinse în cuvântarea secretarului general al partidului, Congresul nostru a adoptat un program cuprinzător de acțiune pentru toate domeniile activității politico-educative și culturale. Trebuie să trecem cu toată hotărârea la realizarea în viață a acestui program! Să facem astfel, încât activitatea politico-educativă, să aibă un rol tot mai important în înfăptuirea planului și a programelor de dezvoltare economică-socială a țării, a hotărârilor Congresului al XIII-lea, a Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism! (Aplauze și urale puternice; se scandează: „Ceaușescu, eroism—România, comunism!“).

În centrul întregii activități politico-educative trebuie să stea realizarea obiectivului privind trecerea României la un stadiu nou de dezvoltare, creșterea intensivă a producției, noua revoluție tehnico-științifică și noua revoluție agrară, realizarea unei profunde revoluții în însuși modul de a gândi și acționa al poporului nostru.

Orientarea fundamentală, de bază a activității politico-educative trebuie să o constituie educarea pentru muncă, pentru participarea activă, conștientă și responsabilă la îndeplinirea sarcinilor de producție, a planurilor și programelor de dezvoltare economică-socială, de ridicare, pe această bază, a nivelului de trai al întregului popor.

Eficiența muncii politico-educative nu poate fi judecată și apreciată în afara rezultatelor concrete obținute în producția materială și spirituală. Nu poate fi vorba de eficiență în domeniul muncii politico-educative, atunci când, în producție persistă neajunsuri, se înregistrează rămânări în urmă în realizarea planului, se risipesc materia primă și materialele, se fac lucruri de slabă calitate!

Activitatea politico-educativă trebuie să ducă la creșterea nivelului de conștiință și responsabilitate al fiecărui om al muncii, al fiecărui colectiv, în vederea obținerii unor rezultate tot mai bune în tehnică, în producție, în asigurarea unei cât mai bune gospodării și avuției obștești, la întărirea proprietății socialiste — baza progresului multilateral al societății noastre.

Să avem permanent în vedere că nivelul conștiinței revoluționare este strins legat de ridicarea gradului de pregătire profesională, tehnică și culturală — și să acționăm ca întreaga activitate politico-educativă să asigure lărgirea orizontului de cunoștințe politice, tehnice și culturale al fiecărui om al muncii, al întregului popor.

La baza întregii activități politico-educative trebuie să situăm permanent concepția revoluționară, materialist-dialectică despre lume și viață a partidului nostru, principiile socia-

lismului științific. Numai astfel vom putea contribui la înarmarea oamenilor muncii cu înțelegerea clară a fenomenelor din natură și societate, vom asigura ca întregul popor să acționeze cu toate forțele și în mod conștient, pentru a-și făuri viitorul liber, demn și fericit, viitorul socialist și comunist! (Aplauze puternice, îndelungate)...

Întreaga activitate politico-ideologică și culturală trebuie să aducă o contribuție deosebită la educarea în spiritul patriotismului

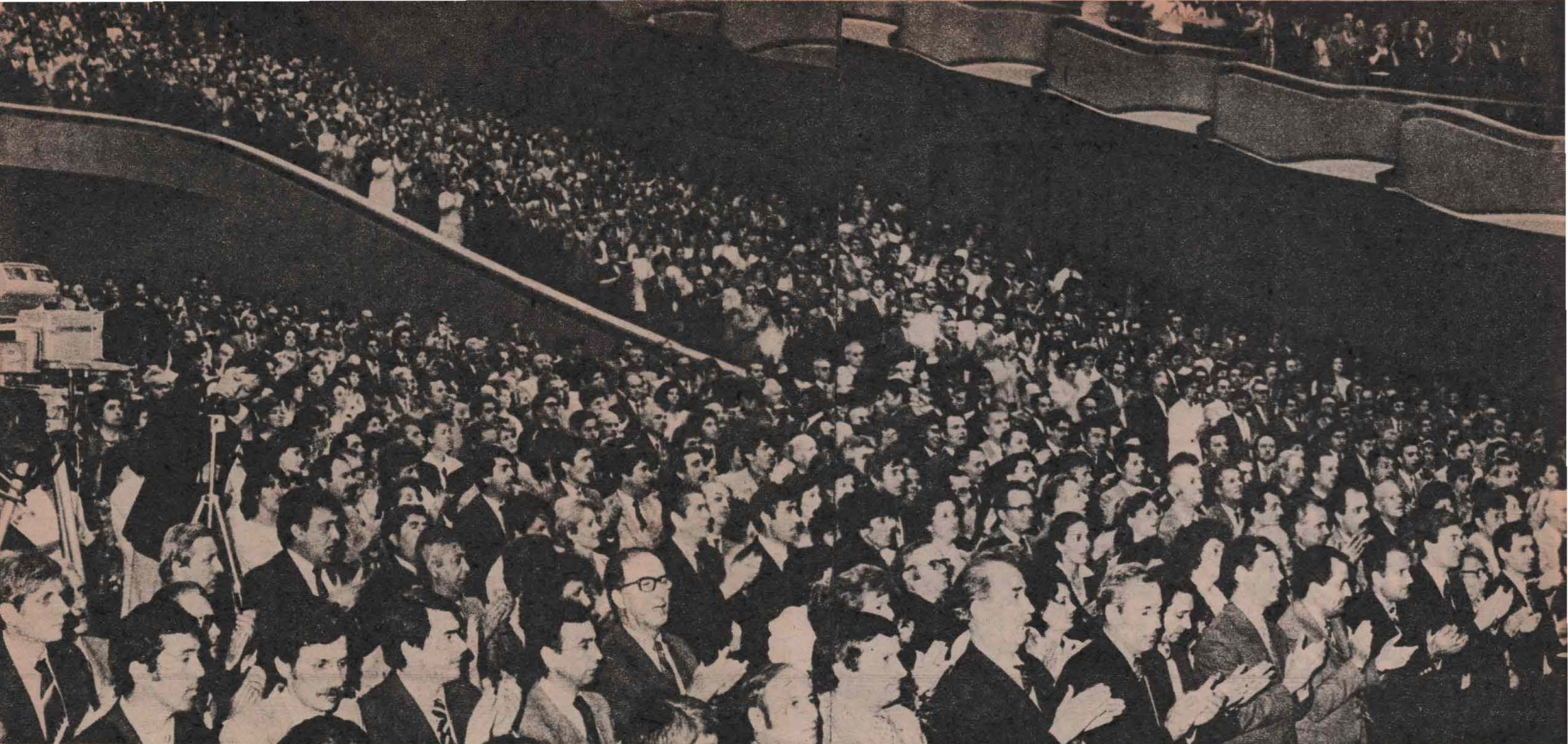
socialist revoluționar, al dragostei față de patrie, partid, și popor, față de națiunea noastră socialistă. Să așezăm la baza acestei activități atât cunoașterea temeinică a înfăptuirilor istorice și a marilor transformări revoluționare, care au schimbat viața întregii țări în anii construcției socialiste, cât și cunoașterea aprofundată a istoriei naționale, a eroismului înaintașilor care au luptat și au înfruntat primejdii pentru a apăra și păstra ființa națională a poporului român, dreptul său la o viață liberă, independentă! (Aplauze și urale îndelungate; se scandează: „Ceaușescu și poporul, România, viitorul!“).

O răspundere deosebită în dezvoltarea și afirmarea culturii noastre socialiste, a creației culturale-artistice, revine uniunilor de creatori. Literatură, muzică, arte plastice, teatrul, cinematografia, creația artistică, în general, au misiunea și îndatorirea de a crea și îmbogăți patrimoniul național cu noi opere valoroase, pătrunse de umanism revoluționar, de profundă încredere în marile noastre idealuri comuniste, care să servească dezvoltării conștiinței socialiste, educării omului nou, să redea, în forme originale, cât mai variate, preocupările și aspirațiile poporului, lupta și munca sa pentru construirea socialismului și comunismului. (Aplauze puternice, îndelungate).

HOTĂRÎRE privind adoptarea cuvântării tovarășului Nicolae CEAUȘESCU ca document programatic al întregii activități politico-educative, de dezvoltare a conștiinței revoluționare și formare a omului nou, de înflorire a culturii socialiste

Congresul educației politice și culturii socialiste dă o înaltă apreciere magistralei cuvântări a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România. Document de o inestimabilă valoare ideologică și politică, teoretică și practică, ce înfățișează, pe baza unei profunde analize a marilor transformări revoluționare petrecute în societatea noastră, a cerințelor și exigențelor noii etape de dezvoltare socialistă a României, obiectivele și orientările fundamentale pentru ridicarea la un nivel superior a întregii activități politico-educative, de dezvoltare a conștiinței socialiste, de formare a omului nou, înaintat,

de înflorire și înobilare spirituală a vieții întregului nostru popor. Congresul își însușește, în unanimitate, tezele, ideile și orientările cuprinse în cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu și adoptă acest strălucit document drept program de muncă și acțiune al întregii activități de educație socialistă a maselor, de ridicare a nivelului politic, ideologic și cultural al tuturor membrilor societății, de creștere a contribuției muncii politico-educative la dezvoltarea generală, economică-socială a țării, la înfăptuirea Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism.

APELUL Congresului al III-lea al educației politice și culturii socialiste din România pentru dezarmare nucleară și generală, pentru pace

Participanții la cel de-al III-lea Congres al educației politice și culturii socialiste, dezbătând problemele generale ale dezvoltării pașnice a României, ale formării omului nou înaintea societății noastre socialiste, conștient de marile răspunderi ce-i revin în epoca noastră, și-au exprimat, și cu acest prilej, profunda îngrijorare față de evoluția deosebit de gravă și complexă a situației internaționale, de pericolele tot mai mari pe care înarmările, îndeosebi înarmările nucleare, le creează la adresa păcii și civilizației întregii omeniri, a dreptului fundamental al tuturor oamenilor la viață, la existența liberă și demnă.

Congresul, larg și reprezentativ forum al democrației noastre muncitorești revoluționare, susținând întru totul inițiativele de amploare răsănite internațional ale iluștrului conducător al națiunii noastre tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, dând expresie voinței ferme de pace a întregului popor, adresează oamenilor de cultură, artă și știință, creatorilor de valori spirituale din Europa și din întreaga lume, tuturor oamenilor politici, popoarelor de pretutindeni chemarea de a ne uni eforturile și de a acționa cu toată responsabilitatea — acum, până nu este prea târziu — pentru oprirea cursei înarmărilor și trecerea la măsuri concrete de dezarmare, în primul rând de dezarmare nucleară, pentru eliminarea primejdiei unui război nimicitor.

Cu sentimentul marilor răspunderi ce ne revine prin însăși misiunea noastră socială, noi, oamenii de cultură, artă și știință, să ne punem întreaga noastră putere de creație în slujba apărării omenirii de amenințarea unui război nuclear distrugător, să milităm, cu mijloacele noastre specifice, pentru dezarmare nucleară și convențională, pentru triumful rațiunii și păcii.

Conștienți de pericolul grav pe care-l reprezintă pentru omenire continuarea cursei înarmărilor, producerea și experimentarea de noi tipuri de arme nucleare, de alte mijloace de distrugere în masă, să facem totul pentru ca să se ajungă cât mai curând la un acord între Uniunea Sovietică și Statele Unite ale Americii privind eliminarea rachetelor cu rază medie de acțiune de pe continentul european, ca un prim pas spre realizarea de noi înțelegeri care să ducă la eliminarea și lichidarea totală a armelor nucleare din Europa și din lume.

Ca oameni de cultură, artă și știință, care cunosc și înțeleg cel mai bine puterea distructivă a atomului, să ne opunem cu toată hotărârea politici absurde, lipsite de sens, prin care o bună parte din strălucitele creații ale minții umane, ale revoluției tehnico-științifice contemporane sînt deturmate de la rosturile lor firești, fiind folosite împotriva progresului și civilizației, a vieții pe Pământ. În epoca celui mai mare avânt al gândirii științifice, a unor descoperiri cu adînci implicații în toate laturile existenței umane, avem răspunderea deosebită de a determina folosirea

numai și numai în scopuri pașnice a energiei nucleare și a substanțelor chimice, punerea acestora exclusiv în folosul progresului și al prosperității tuturor popoarelor.

Cultura, știința și arta nu pot înflori și nu se pot dezvolta decît în condiții de pace și colaborare. Nici un popor nu-și poate asigura progresul și bunăstarea decît în condiții de pace și securitate deplină.

Reflectînd cu toată răspunderea la evoluția situației internaționale, la pericolul nuclear, chemăm pe toți slujitorii artei, științei și culturii ca, prin puterea de influențare a creației noastre, să deschidem drum larg spre inimile oamenilor și să-i facem să înțeleagă că acum, în epoca atomică, toate popoarele sînt amenințate de distrugerea nucleară ca, în ciuda marilor sale diversități, umanitatea este una. Toți locuitorii planetei au îndatorirea de a fi mereu pe baricadele luptei pentru pace, pentru dezarmare, pentru eliminarea definitivă a bombelor și rachetelor nucleare să nu suprimăm munca fauritorilor de bunuri materiale și spirituale, să nu reducă la tăcere vocea creatorilor de frumos!

Să acționăm uniți, să punem mai presus de orice interesele apărării păcii, ale vieții și civilizației pe Pământ! Să facem totul pentru ca Europa — care a dat omenirii importante valori ale civilizației umane, dar pe care se află astăzi cele mai mari arsenale de arme nucleare și mijloace de distrugere în masă — să devină un continent al deplinei securității, al colaborării, înțelegerii și păcii, fără nici un fel de rachete și arme nucleare!

Noi, participanții la cel de-al III-lea Congres al educației politice și culturii socialiste, însusindu-ne pe deplin aprecierile de excepțională însemnatate teoretică și practică ale președintelui Nicolae Ceaușescu cu privire la evoluțiile și tendințele vieții internaționale, ne exprimăm, împreună cu întregul nostru popor, deplina convingere că națiunile lumii, forțele înaintate de pretutindeni, — în rîndurile cărora oamenii de cultură, știință, și artă reprezintă un puternic detașament al luptei pentru pace și progres — dispun de forța și capacitatea necesare pentru a curma mersul evenimentelor spre încordare și război și pentru a asigura generațiilor de astăzi și de mâine o lume a păcii și înțelegerii, fără arme și războaie.

Acționînd într-o strînsă unitate cu toți creatorii de bunuri materiale și spirituale, cu toți cei cărora le sînt scumpe pacea și viața, simțim hotărâți să contribuim energetic, pe măsura puterilor noastre, la afirmarea politicii de dezarmare, colaborare și pace, la crearea unui climat internațional de liniște, încredere și respect reciproc între oameni și națiuni!

Prin acțiunea noastră strîns unită, prin lupta și eforturile popoarelor noastre, să asigurăm triumful politicii de dezarmare, de colaborare și încredere, să cucerim pacea — bunul cel mai de preț al omenirii!

A crea cu poporul

Artistul, omul timpului său

Nu e întâmplătoare preocuparea de a înțelege sensul și forța culturii noastre, azi. Am fost chemați la lucrările celui de-al III-lea Congres al educației politice și culturii socialiste, congres intrat în istoria țării la inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, ziditor al altor momente innoitoare, să deslușim adevăratele drumuri care ne stau în față.

Întîlnirea noastră rămîne dovada felului în care participăm la desfășurarea acestei politici culturale, politică strălucit hotărâtă și asumată de gîndirea și activitatea partidului nostru în fruntea căruia stau cei mai buni comuniști, tovarășul secretar general Nicolae Ceaușescu, președintele țării noastre și tovarășa Elena Ceaușescu, prezența prestigioasă în domeniul științei și educației.

Trăim un timp în care, mai mult ca oricînd, artistul, valoarea, profesionalitatea, se cer înțelese, afirmate, impuse. De ce valoare, azi, mai mult ca oricînd? Orice artist, nu e o noutate, a simțit nevoia de a fi al timpului său, pentru că a-ți înțeles timpul, ce este important și acut în el, necesar omului, bun sau primejdios, înșelător, adevărat, derizoriu, dovedește că artistul a trăit acest timp și l-a restituit, în creație, contemporanilor săi.

Azi, artistul trebuie să fie exemplar. Cu demnitate, „cu o anumită energie morală”, cum spunea Tudor Vianu, cu un anume patetism al sufletului pentru a face cultură, artistul trebuie să se apropie de oameni pentru ca aceștia, la rîndul lor, să existe în demnitate, să se sprijine pe cultură. Aceasta relate este ca un cerc pe care artistul îl poate închide într-un fel adevărat, real și generos. El demonstrează azi superficialitatea prejudecății izolării sale într-o lume inaccesibilă, cea a artei, înălțura cu viața sa prejudecată existenței sale deasupra realității sociale, plecînd de la ea și întorcîndu-se la ea, pentru a putea fi autentic, adevărat, pilduitor.

Oamenii ne iubesc, ne vor, ne așteaptă. E important să știm ce facem și pentru a-i învăța să nu ne iubească oricum. E tulburătoare sensibilitatea și receptivitatea lor pentru arta adevărată. În fabrici, în școli, ei ne dau măsura adevărului nostru, îl verifică și îl cer. Trebuie să fim justificați în această apropiere, trebuie să dărîm viață, adică valoare, iar valoarea artistului este actul creator. Aici își simte el libertatea și pentru ea trebuie să sacrifice tot ce poate să-l micșoreze, să-l uniformizeze, să-l oflească, impostura, mediocritatea, vulgaritatea, sint azi mai condamnabile ca oricînd, ele compromit adevărul, viața.

Trăim un timp al prefacerii sociale, un timp revoluționar. Să fim pe măsura lui cu un plus de exigență și atenție. Dacă, uneori, coexistența valorii și nonvalorii putea fi, poate,

tolerată, azi, în acest timp de excepție, este nevoie de o delimitare conștientă și concretă. Avem această datorie și asupra ei trebuie să reflectăm și mai mult.

Valoarea adună muncă și talent, conștiință și inspirație, rigoare morală, selecție care ne obligă să fim în miezul actului de cultură adevărată.

Festivalul național „Cîntarea României”, organizat la inițiativa secretarului general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, expresia genului creator al poporului nostru, a dat și da valori ce aduc originalitate, spontaneitate, pas-trind tradițiile de cultură, sănătate și vigoare într-un frumos și limbă românească.

Întregind mișcarea de amatori în cultura țării, veghind ca ea să reprezinte, într-un fel, seismograful mișcării profesioniste, fără ca între ele să se instaureze o relație egalizatoare, care le-ar sărăci deopotrivă, forurile noastre de cultură au dat coerență, stil și sprijin tuturor manifestărilor în domeniul culturii.

Mișcarea de amatori nu trebuie, se știe, să imite mișcarea profesionistă, deși ea poate oglindi, fără a-l acoperi în întregime, nivelul la care se manifestă mișcarea profesionistă.

Este de datoria Asociației oamenilor din instituțiile teatrale, cinematografice și muzicale de a căuta și găsi modalitatea de a potența aceste forțe creatoare, făcînd, în același timp, și la timp, diferența specifică, pentru că valoarea artistului profesionist poate hotărî, în un moment dat, criteriul calității. Pivotal este valoarea, din nou valoarea, înțelegînd că ea este cea care trebuie să hotărască.

Este firesc, așadar, să veghem la menținerea unui înalt nivel în instituțiile noastre de cultură care fac, se știe, educație.

Valoarea timpului de acum asigură valoarea timpului de mâine. Să avem liniștea și grija s-o fundamentăm, să o întemeiem. Valoarea de azi trebuie să însemne și siguranța transmiterii ei în cei tineri. Să-i învățăm să simtă valoarea, să o caute, verificînd-o în alt timp, al lor, cu altă sensibilitate, cu altă exigență.

Artistul tînr trebuie crescut de noi cu dragoste și înțelegere pentru muncă. Cu speranța să-i ajutăm să înțeleagă, în primul rînd, munca în toate resorturile ei — generatoare, numai ea și prin ea, de valoare și calitate. Avem datoria să ne impunem împreună, existînd în conștiința oamenilor ca o forță ce dă și cere încredere. Dragostea dăruită lor e, de fapt, dăruită țării.

Iubirea de țară este și va fi pentru noi, artiști, cea care ne sfințește truda și drumul. Pentru ea muncă, pentru ea sacrificiu, va loare, răspundere, seriozitate, iubire, teme-

Valeria SECUI

AL III-LEA
CONGRES
 AL
 EDUCAȚIEI POLITICE
 ȘI
 CULTURII SOCIALISTE

și pentru popor

O artă, cu adevărat, populară

Congresele partidului, documentele de partid, cuvântările și orientările Președintelui țării noastre, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, contribuțiile teoretice și practice ale tovarășilor academicieni doctor inginer **Elena Ceaușescu**, ne-au demonstrat necontenit că arta nu există alături de istorie, paralel cu ea, iar cultura nu este o anexă a destinului unui neam. Partidul și conducătorul lui, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, ne-au învățat că o civilizație nouă se construiește nu numai cu beton, dar și cu idealuri; că emoția curată a artei este o sursă de energie la fel de inepuizabilă ca și cea solară; că inteligența constituie o bogăție inestimabilă și inalienabilă.

Toți cei care slujim cinematografia românească, indiferent pe ce palier ne aflăm sau în ce loc geografic, în fața sau în spatele camerei, la masa de montaj sau la masa de scris, sub lumina tare a spoturilor sau în penumbra zecilor de meserii mai puțin cunoscute, dar deloc neimportante pentru film care este o artă de echipă, de efort colectiv și, nu în ultimul rând, de competență colectivă, simțim în fiecare zi a anului, dar cu deosebire în importantele momente recapitulative, un sentiment de gravă și multiplică răspundere, răspundere care nu e doar un principiu abstract, fie el oricât de acut, ci o foarte concretă stare de frământare izvorâtă din condiții și ele extrem de concrete, cinematografia fiind, prin excelență, o artă a concretului și nu a oricărui tip de concret, a unui concret, dacă-mi permiteți expresia, de milioane.

Un film este o problemă de milioane nu numai pentru că, se știe, costă milioane (și aceasta, evident, nu-i deloc o problemă secundară, mai ales că rentabilitatea nu poate, n-are voie, să fie doar o rentabilitate financiară), ci și pentru că se adresează milioanele. Milioanele de oameni care asudă nu ca în filme, ci ca în viața care ne creditează cu milioane de lei cheltuiind, în plus, chiar ceva infinit mai important, cheltuiind milioane de ore, ore de viață, în fața marelui sau a micului ecran, așteptând, în mod firesc, de la filmele noastre destindere, dar și profunzime, momente de reflecție, dar și clipe de sănătos umor, probleme de conștiință, noblețe, reincercarea bateriilor cu tonus, invitația la zbor.

Milioanele, vreau să spun publicul acesta din toate privințele de milioane, milioanele deci, care obsedează pe autori și deopotrivă pe criticul aflat, prin forța lucrurilor, înafara mecanismului de platou (dar nu și înafara cauzei — s-a ivit, vreedată undeva, o critică de prestigiu la o artă fără de prestigiu? s-au impus vreedată idei fertile cutezătoare, nava-toare, pe un teren al somnolenței sau al bipi-bielii?) milioanele, zic, de spectatori sînt pen-

tru noi, autori și critici, imperativul, cu adevărat, categoric.

Cu reușite și cu neîmpliniri, cu producții inspirate din cele mai fierbinți subiecte ale actualității, cu filme istorice de anvergură, dar, adeseori, și cu peliculele debitoare timpurilor pe care le trăim, cinematografia românească înregistrează un record de **afectivitate** a publicului său. Românul — iată unul din subiectele pasionante ale unei posibile lucrări de sociologie a culturii — mai mult decât oricare altă nație a unei Europe în care curbele de vizionare a producțiilor naționale sînt mereu descrescînde, românul, zic, demonstrează nu cu adjectivale, ci cu tablouri statistice, că interesul său pentru cinematografia națională a crescut și crește continuu: de la 70 milioane în 1982 la peste 95 milioane în 1986. E o cifră fără precedent în istoria cinematografului nostru și fără termen apropiat în contextul european. Să înmulțim această cifră-record cu o proiecție de aproximativ 90 minute ca să vedem cite ore, repet, ore de viață, de speranță sînt alocate, anual, celei de-a șaptea arte și, pentru ca tabloul să se apropie de realitatea inspiratoare, să avem în vedere că 75 % din acest public de aproape 100 milioane anual e alcătuit din tineri, între 15 și 24 ani, alușat proaspăt, făpturi fragede, maleabile, avide de bine și de frumos, apte de elanuri romantice. A prinde acest, cu adevărat, mare public, și-n primul rînd acest tineret în matca celor mai nobile sentimente, a-l lega și mai viu de rădăcinile și destinul ființei sale naționale, a nu-i dezamăgi elanurile revărsate cu atîta generozitate și, uneori, — de ce n-am spune-o? cu atîta răbdare asupra filmelor noastre, filme din ce în ce mai hotărîte să capteze esențialul și semnificativul, dar care mai au încă altele trepte de urcat pentru a atinge altitudinea marilor, fecunde-lor emoții, iată îndatoririle artei noastre cinematografice.

Existăm sub benefica disponibilitate a milioanele mai sus pomenite, milioane de afecțiuni cinefile, dar și milioane de exigențe care vād în critic nu omul de pe margine, nu suporterul din oficiu, nu un emițător de idei general valabile, nu un vorbitor al idiomurilor pășărești și din cînd în cînd un ironist mai mult sau mai puțin dotat. Avem o critică devotată cinematografului românesc, dar trăim într-un timp în care numai și numai devota-mentul competent are valoare de întrebun-țare. Aceasta înseamnă că trebuie să ne înze-cim eforturile nu numai pentru a promova (atunci cînd există) filmele înălțătoarelor me-saje, dar pentru a crea condițiile favorabile apariției unei cinematografii, în mod con-stant, de înaltă calitate. Aceasta înseamnă: climat de muncă și de dăruire, promovarea valorilor autentice, oroarea de impostură, de

improvizată megalomană, ca și de zelul lipsit de talent, refuzul fașelor, marginalelor con-flicte, a pseudovieții inventată de pseudo-creatori; înseamnă căutarea și găsirea mijloa-celor de a stimula ambiția creatoare, admira-ția pentru talentul responsabil, încrederea în tineri, în timbrul lor specific, în creativitatea lor care impune norme noi, stiluri noi; în-seamnă cultivarea stimei pentru înaintași, a concordanței între generații, a respectului pen-tru experiență; înseamnă respingerea snobis-mului de toate culorile și de toate provenien-țele, dar și refuzul unui populism arhaizant care n-are nimic de-a face cu spiritul unui popor care-și construiește o țară modernă; înseamnă cîștigarea unei maturități care, evident, nu mai poate suporta bolile, copila-rie, beta vocabularului tehnicist (formă a

complexelor — de superioritate sau de infe-rioritate — a teoreticienilor ignorați), nici razboaiele semantice, nici parazitismul de grup sau de grupuscul.

Între ferocismul unui estetism, așa-zis, pur și laxismul sociologismului vulgar, între labo-ratorul ezoteric și halimaua culiselor cinema-tografice există spațiile largi, luminoase ale unei critici, cu adevărat, oneste, cu adevărat populare, populare nu prin coborîre de nivel, ci prin voința și știința de a vorbi pe limba, pe gustul, în spiritul acelor milioane de spec-tatori pe care mi-am permis să-i invoc pentru că înafara acestor milioane de oameni, de se-meni, nu există rațiune de a fi pentru nici o artă, pentru nici un artist.

Ecaterina OPROIU

Gînduri, angajament

Dezbaterea în cadrul Congresului educa-ției politice și culturii socialiste, acest larg și reprezentativ forum al problematicii atât de complexe a formării omului nou, animat de înalte convingeri revoluționare în înfăptuirea năzuințelor fundamentale ale națiunii, re-lectă pregnant democratismul ce caracteri-zează întreaga viață a societății românești în anii de ample și structurale deschideri nova-toare ce au urmat istoricului **Congres al IX-lea al partidului**, momentul de luminoasă geneză a Epocii de aur a istoriei naționale pe care o numim, cu aleasă recunoștință față de genialul ei cititor, „**Epoca Nicolae Ceaușescu**”.

Îmi exprim acordul deplin cu ampla și insu-șlețitoarea expunere a tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, ale cărui teze și orientări de înaltă ținută principială și practică reprezintă pentru toți creatorii de bunuri materiale și spirituale un document de o importanță fun-damentală, un clarvăzător program de muncă și creație, care dă un nou și puternic impuls întregii noastre activități, gândirii și sensibili-tății patriotice și revoluționare, hotărîrii de a înfăptui neabătut politica internă și externă a partidului.

Regăsim cu toată claritatea în bogatul con-ținut de idei al acestui document ce va că-lăuzi munca politică, ideologică și cultural-educativă obiectivele ce stau în fața oamenilor muncii din cinematografie, ferm hotărîși să realizeze sarcinile stabilite de secretarul ge-neral al partidului pentru ca filmul românesc să-și îndeplinească într-o măsură tot mai mare rolul său specific în ansamblul activi-tății pentru educarea comunistă a maselor.

Beneficiind de neprețuitul sprijin acordat de tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, de tovarășa **Elena Ceaușescu**, producția cinematografică a marcat o linie mereu ascendentă atît prin numărul filmelor, varietatea temelor și moda-litățile de expresie abordate, cit și prin creș-terea constantă a interesului publicului pen-tru filmele românești — anul trecut totalizî-ndu-se un record de spectatori în sălile de ci-nematograf.

Producțiile noastre s-au vîndut în peste 30 de țări, au fost prezentate în numeroase festi-valuri internaționale fiind distinse cu impor-tante premii.

Beneficiarul artei noastre — publicul larg — a validat eforturile creatorilor de ridicare a

nivelului ideologic al filmelor, orientarea mai evidentă spre problemele majore ale actuali-tății, accentuarea mesajului politic și patrio-tic, impunîndu-se acele filme care reprezintă mari momente ale istoriei patriei în lupta ei pentru neatințare și progres social sau eroi ai acestui timp eroic, modele de muncă și viață, cu un puternic mesaj revoluționar, patriotic.

Dar epopeea cinematografică națională constituie o operă ce necesită un continuu efort artistic, o permanentă coordonare și conlucrare între factorii ce participă la reali-zarea ei. Trebuie să arătăm că, pe lîngă secven-țele de mare forță emoțională — opere care au contribuit la educația socialistă și la instruirea științifică, tehnică și culturală a maselor, neajunsurile existente încă în crea-ția noastră au determinat apariția unor filme care nu sînt reprezentative pentru marile transformări petrecute în societatea româ-nească a zilelor noastre, pelicule cu un nivel educativ scăzut sau confuze ideologic, fără un mesaj artistic autentic, care nu au stîrnit interesul publicului.

Asociația cineastilor nu poate rămîne în afara eforturilor cerute pentru ridicarea valo-rii artistice și educative a filmelor românești. Conducerea partidului, opinia publică au ex-primat în mai multe rînduri exigențe de con-ținut, unele mai generale, altele mai de detaliu, privind îndeosebi reflectarea problematicii vieții contemporane pe ecrane.

Trăim în epoca în care artistul trebuie să demonstreze prin operă că este un cetățean angajat ferm pe cele mai înalte poziții ale în-telegerii fenomenelor cu care se confruntă edificarea unei lumi noi, o lume a triumfului rațiunii, o lume a realei calități a vieții, o lume capabilă să arate viitorului în ce a constat marea și sublimul eforturilor ce stau la baza edificării ei.

La temelia nestrămătuitei convingeri în suc-cesul cauzei înfiorării patriei noastre socia-liste se află acumulările tehnico-materiale pe care ne sprijinim, succesele dobîndite, juste-țea confirmată de viață a politicii partidului, abnegația și energia cu care această politică este înfăptuită de întregul popor, unitatea și coeziunea întregii națiuni în jurul partidului, a secretarului său general, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, strategul și conducătorul unei opere de anvergură istorică, faurarul noului destin al României.

Ion POPESCU GOPO

Sub înfățișări diferite, participanți la o epopee istorică (*Procesul din* de Eugen Barbu și Iulian Mihu, cu Gheorghe Dinică și Marga Barbu)

O purtătoare de noi adevăruri și un înfrînt al istoriei (*Serata* de Malvina Ursianu, cu Silvia Ghelan și György Kovacs)

23 August 1944 - 23 August 1987

Portret

Să ne reamintim, acum, cînd țara aniversază marelui și glorioșului act al Eliberării, câteva personaje cinematografice din orele și minutele eroice ale lui August 1944... O facem cu conștiința că existența, în filmul românesc, a unor asemenea personaje desprinse din cronica vie a unui timp eroic, conține, păstrează și dobîndește tot mai profunde semnificații simbolice. Deloc întâmplător, într-unul dintre cele mai recente filme consacrate epocii de la hotăr de ere sociale din August 1944, *Ziua Z* de Sergiu Nicolaescu (pe scenariul-frescă al lui Ioan Grigorescu) avem de-a face cu un portret colectiv multiplu și divers individualizat al fărâșurilor de istorie nouă, comunistă, de acum 43 de ani. Un portret colectiv, deci, de fapt, o mărturie de acțiune și de conștiință a tuturor categoriilor sociale care au participat la istoricul act al lui 23 August 1944, la triumful revoluției de eliberare națională și socială, antifascistă și antimperialistă. În filmul lui Sergiu Nicolaescu apar, luminați pe rînd și împreună, la rampa istoriei, exponenții ai tuturor forțelor sociale și politice din epocă, într-o convergență (și, uneori divergență) multiplu semnificativă de

gînd, fapt și acțiune, de destin. Apare muncitorul dintr-o mare uzină, mereu la datorie, pregătit să-și asume misiunea de mare răspundere politică a fărâșurii de istorie nouă. Apare ostașul — ostașul anonim din tranșeea luptei antifasciste sau ostașul de la „pupitrul de comandă” al operațiunilor militare — ostașul pregătit, cu arma în mînă, să

ment cauzei, alții descumpăniți sau chiar înfrîniți de „socol istoriei”. Și mai apar, desigur, reprezentanții acelor categorii sociale cărora le fugea pămîntul de sub picioare, atunci, în Augustul de foc al Eliberării, în încercările lor desperate și zadarnice de a zăgăzui cursul evenimentelor și al timpului. Ce simbol mai frumos putea fi în *Ziua Z* — pe

Ceea ce — prin forța lucrurilor — un film-frescă, precum *Ziua Z*, lumina doar cu intensitatea unei clipi, clipirea unei gene de simbol, multe alte filme din trecutul și prezentul cinematografiei noastre au evidențiat prin aprofundări psihologice, social-politice și morale, aducînd în prim plan reprezentative destine individuale, care au determinat destinul nostru colectiv, atunci, în augustul de foc al Eliberării. Să ne întorcem încă o dată cu gîndul spre personajele de pe șleful — el însuși simbolic — care străbătea, în *Valurile Dunării*, fluviul minat de fasciști. Filmul lui Liviu Ciulei — pe scenariul lui Francisc Munteanu și Titus Popovici — își păstrează, după 27 de ani, condiția unui film-etafon, — este, acesta și motivul frecventelor întoarceri cu gîndul la el — nu numai în ceea ce privește calitatea de ansamblu a realizării artistice, ci și în privința puterii de convingere și de seducție a principalelor sale personaje (interpretate de Lazăr Vrabie, Liviu Ciulei, Irina Pretrescu). Toma, comunistul încercat și destoinic, acționează prin forța exemplului, fără vorbe mari, asupra celor din jur, determinînd decisive mutații în conștiințe, prilejuindu-i marinarului Mihai deprinderea „din mers” a

Filmele Eliberării, filmele unor destine comune antrenate în împrejurări de excepție

apere și să impună triumful unei lumi mai bune și mai drepte. Apar membrii gărzilor patriotice — reprezentanți ai unor diferite categorii sociale, cărora banderola tricolorului le este semn și însemn, conștiință și îndemn. Apare intelectualul cu multiplele sale funcții și condiționări în epocă, reprezentat prin felurite emisari — unii dăruți cu devota-

lîngă celelalte simboluri marcante ale filmului, cum ar fi și „pînile cu miez” cu miez de arme, pe care muncitorii de la Gagel le pregăteau insurgenților — ce simbol putea fi mai total, decît acela al copilului născut la ora și în clipele decisive înfruntări istorice? Era — cum să-i spunem? — însuși semnul zilei de azi...

lași '87

A ține „frunca”

Lașul cultural și istoric, social și politic, a găzduit cea de-a doua întrînire republicană a gîzduștilor amatori.

Aici, de la Botoșani și Focșani, de la Suceava și Huși, de la Piatra Neamț și Bivolari-Iași, de la Galați și Bacău s-au prezentat la start moldovenii.

Ambitioși tematic, ca și oțtenii, calculați și dotați profesionalmente ca bănătenii, moldovenii au adus, în festival, totuși, o notă specifică: căldură umană și un atașament special față de subiectul propus.

Titluri ca: *Botoșani 1986, Creatorul de mîși, Misiunea Genion, Oamenii și oamenii, Plecăciune pămîntului, Robin în acțiune, Poiana cu cetate, Cale lungă, drum de fier, Biotehnologia, Bătăleșii — oameni și fapte, Strada mare (din Bacău), Aripă tinere, Toate apele se adună la mare, Noi, argonauții, Caratele hărniciei* și multe altele, sînt o dovadă în acest sens. Și toate acestea s-au generoasă egidă a Congresului Educației Politice și Culturii Socialiste, care găsește pe toți oamenii

de artă și cultură din România, profesioniști și neprofesioniști, strîns uniți, în numele idealurilor socialismului.

Herculane '87

Caratele hărniciei

Beneficiind de cadrul democratic și larg stimulator al Festivalului național „Cîntarea României”, mișcarea de cineamatori, parte integrantă a culturii noastre naționale, cunoaște o evoluție continuă, atestată atît de numărul din ce în ce mai mare de cinecluburi și membri ai acestora, cît și prin argumentarea numărului de producții realizate, filme, care prin conținutul lor profund angajat, se implică, cu un elevat simț de răspundere, în procesul delicat și complex de educație socialistă a maselor.

După cum bine se știe, acest an este jubiliar pentru mișcarea cineclubistă autohtonă, împlinindu-se 30 de ani de cînd a apărut în cultura românească, trei decenii de cînd ei,

cineamatorii, desfășurîndu-și activitatea colectivităților în care trăiesc și muncesc, reliefează pe larg, în creațiile lor, aspirațiile și împlinirile contemporane, prezentînd pe ecran, expresiv-convingător, imaginea celor care muncind în întreprinderi, în școli și facultăți, în uzine și pe ogoare, dau chip luminos noii societăți românești.

Filmele de amatori, devenite astăzi un mijloc important de educație revoluționară, contribuie, din plin, la îmbogățirea vieții spirituale a oamenilor, la cultivarea patriotismului socialist, al dragostei față de muncă, față de trecutul glorios al poporului, față de prezentul-chezașie a viitorului de aur al patriei noastre.

Cu aceste gînduri, am asistat, noi, cei din juriul republican, numit să aprecieze activitatea cinecluburilor, la întrecerea finală a celei de-a șasea ediții a grandiosului festival al muncii și creației libere (centrelor Băile Herculane și Iași), acolo unde atît amplă participare a cineamatorilor cît și calitatea peliculelor prezentate au dat măsura reală a bogăției de talente artistice de care dispune cineclubismul nostru care cultivă alături de filmul documentar, tradițional sau reportaj, cît și portretul cinematografic, eseul, filmul etno-folcloric sau turistic, filmul tehnico-stiințific, de protecție a muncii sau filmul didactic, de ficțiune sau de animație, cu multiplele sale tehnici de filmare.

Practic, de fapt, nu există nici un domeniu al muncii educaționale care să nu fi fost abordat în filmele de cineclub, în genurile amintite și nu numai, cu stiluri sau modalități de expresie personale, cu ambiții artistice de cele mai multe ori acoperite, demonstrînd ca

sub semnul Festi

cineastul neprofesionist, nu este numai un „amator”, ci un subtil observator al vieții sociale, profesionale și politice contemporane, mergînd uneori și în trecut, întotdeauna cu gîndul în viitor, reușind, deseori, rafinate rezolvări artistice, capabili de mici bijuterii în domeniu, dovedind, cum am spus, că cineclubul și cineamatorismul înseamnă Cultură.

Și poate că nu întâmplător primul centru unde s-au întrecut cinefilii, practicanți ai filmului, a fost Băile Herculane, acolo unde cele două școli ale cineamatorismului românesc, „clasicul” Banat care, ca întotdeauna, se ține „frunca” prin ai săi cinești mai vechi și mai tineri (la care s-a adăugat de data aceasta județul Hunedoara) și modernă școala oltenescă cu sediul la Craiova, dar și la Tg. Jiu, sau Vinul Mare, care a tinut cu tot dinadinsul, prin numărul de filme și calitate ideo-artistică, să țină pasul cu „bătrîni” cinești din Timișoara, Arad, Oțelul Roșu, Sîncolaul Mare care prin titluri ca *Aceasta nu este muncă, acesta nu este județul* (Gheorghe Huiban), *Plepuș* (Gh. Sabău), *Bunicul* (Onuț Sanciu), *Clina* (Ludovic Dama), *Siderurgistii în halate albe* („Siderurgistul” — din Hunedoara) sau prin nume, pentru domeniu notorii, ca: Negruțiu, Taugner — tată și fiul,

Reporterul, în miezul fierbinte al evenimentelor
(Ziua Z de Titus Popovici și Sergiu Nicolaescu, cu Vistrian Roman)

Sensibilitatea, armă de luptă. De rezistență.
(Irina Petrescu alături de Ion Caramitru în *Stejar, extremă urgență*)

colectiv într-un moment istoric

lecțiilor istoriei, în timp ce soția acestuia, frumoasa Ană, doborâdea noi certitudini de viață. De ce ne fascinează, în continuare, povestea acestui micro-grup uman, petrecută pe apele Dunării minate de fasciști, în zilele premergătoare Insurecției din August '44, și chiar în zilele insurecției? Pur și simplu pentru că — dincolo de fondul emoțional al narațiunii cinematografice — autorii au avut răgazul să aprofundeze dialectica relațiilor și a sentimentelor umane. Este ceea ce se întâmplă de pildă și într-un alt film-etalon (devenit la rândul lui clasic) *Serata* de Malvina Urșianu, „seara” și — de fapt — „dimineața” simbolică a hotărâului de ere sociale din August '44. În ambianța unei lumi pe cale de dispariție apare un om, un bărbat tânăr, despre care nu știm prea multe, — nu știe prea multe nimeni din jur — care își execută misiunea de luptă comunistă, cu calm, cu rigoare, cu devotament și pleacă lăsând în urmă amintirea exemplară a unui erou anonim. Unul dintre cei care au hotărât și au determinat noile destine ale României în zilele de răscruce ale insurecției. Mai țineți minte finalul filmului? Desigur. Omul simplu și hotărât, a cărui identitate rămâne în umbră (o

cereau și legile revoluției), își îndeplinește misiunea și pleacă, simplu și firesc, spre o nouă misiune, și poate că omul acela mai este și astăzi printre noi, o spune chiar filmul, ca semn al permanenței și dirigenției comuniste. Tot datorită unor aprofundări psihologice, capacitatea autorilor de a scruta în adîncul sufletelor eroilor, au învins timpul și vin spre prezent, spre viitor, din filme mai vechi, alte și alte personaje exemplare de luptători comuniști, de „oameni de bine”, care au participat, într-un fel sau altul, la împlinirea noilor rosturi social-politice ale României în ceasurile decisive de august 1944; de la muncitorii din *Procesul alb* de Iulian Mihu (după scenariul lui Eugen Barbu inspirat din ambianța „Șoselei Nordului”) pînă la ostașii cu arma în mînă, aflați în tranșeele cu miros de fin proaspăt cosit din *La porțile albastre ale orașului* de Mircea Mureșan (pe scenariul lui Marin Preda); de la tragicile și atît de semnificativele întâmplări din filmul lui Sergiu Nicolaescu *Atunci i-am condamnat pe toți la moarte* (după „Moartea lui Ipu” de Titus Popovici) pînă la destinele umane contradictorii din *Facerea lumii* de Gheorghe Vițanidis (după romanul omonim al lui Eugen

Barbu) trecind prin semnul unor filme-martor ca *Emisia continuă* filmul lui Dinu Tănase în care sînt reconstituite tot întâmplări și destine reale din epocă, oameni și fapte din odiseea Augustului de foc — cum ne-am obișnuit a spune — care străbat axial istoria. Ne-am putea aduce aminte, acum, desigur, multe alte titluri de filme în care găsim, cel puțin schițate, efigii ale luptătorilor comuniști din zilele cruciale ale acelei veri. Dar nu ne-am propus un inventar. Ne-am propus doar sublinierea unei idei. Faptul că din filmele românești ale prezentului, ale anilor trecutui, rămîn atîtea și atîtea personaje cu putere de simbol — acest fapt constituie, neîndoios, un semn de forță al cinematografiei naționale. Un semn al datoriei față de istorie.

Și este bine cred, că am oprit suita exemplarelor posibile la un film precum *Emisia continuă*. Pentru că efectiv, misiunea cineastilor de a propune spectatorilor contemporani alte și alte personaje exemplare de luptători comuniști din timpul de răscruce politică și socială al lui August 1944 nu poate fi decît o nobilă misiune continuă...

Călin CALIMAN

Actorul și sălbaticii de Titus Popovici și Manole Marcus, cu Toma Caragiu și Mircea Diaconu

valului național „Cîntarea României”

Mircea Radu, Gelu Sveitzer și alții care au dat o notă aparte întrecerii.

Dialogurile, chiar și în fugă, ale juriului de participanți, animatele discuții între parteneri de întrecere, planurile de viitor (mai ales în ceea ce privește destinul festivalului anual de etnofolclor, care poate deveni și turistic — de la Băile Herculane), dezbătute cu amabilele gazde de la Băi și de la Reșița, dintotdeauna amici ai cineclubiștilor, au făcut din momentul Herculane, un moment de virf al acestei manifestări republicane.

Cluj-Napoca '87

Virtuțile dialogului

În orașul de la poalele Feleacului, s-au confruntat, în finala Festivalului național „Cîntarea României”, cineamatorii din județe tran-

silvane, în program figurînd peste 50 de filme, ale unor cinecluburi cu frumoasă tradiție sau ale unor cinecluburi tinere, unele dintre ele chiar debutante. Înainte de a vorbi, însă, despre filmele propriuzise, să consemnăm faptul că întîlnirea cineamatorilor de la Cluj-Napoca a constituit un excelent prilej de dezbateri a problemelor actuale și de perspectivă pe care le evidențiază creația cineclubistă astăzi, în anul împlinirii, am mai spus-o, a trei decenii de la înființarea primelor cinecluburi în România. Mai mult decît în alte centre zonale, la Cluj-Napoca, cineclubiștii din cele 11 județe participante în finală, au găsit un cadru prielnic schimbului de experiență, un teren fertil pentru dialogul creator. Să mai insistăm asupra virtuților dialogului? El nu poate fi decît foarte util în procesul de continuă perfecționare a filmelor de amatori. Dialogul dintre cineclubiști și cineasții profesioniști prezenți în juriul republican — regizori, operatori, critici etc. — s-a dovedit, efectiv, de mare utilitate tuturor participanților și reciproc avantajos. Tocmai de aceea am insistat, cu precădere, asupra acestui aspect al întîlnirii de la Cluj-Napoca.

Dar să revenim la filmele văzute în cele două zile de proiecție. Nu puține dintre ele

merită mențiuni aparte. În primul rînd, așa zice, peliculele — de genuri diferite — ale unor autori „de prim rang” în mișcarea cineclubistă, de exemplu: soții Adriana și Simion Oțoiu din Baia Mare. Cei doi cineasți amatori ne obișnuiseră, în anii trecuți, cu filme etnografice de suflet, bogate în mărturii de mare autenticitate despre frumusețea și permanențele creației populare. Au avut și de data aceasta un film reprezentativ în această ordine de idei, *Meșteșugari vechi*, consacrat unei meserii tradiționale moștenite din moși-stamosi: șindriitul, adică meșteșugul acoperirii caselor cu șindrii, un meșteșug deloc ușor. Soții Oțoiu ne-au oferit și surprize la Cluj-Napoca. Filmul lor *Calet de amintiri* este o ecranizare după o povestire de Pop Simion în care se interferează — pe parcursul unei acțiuni localizate în anii războiului — sensuri și sentimente profund omonești, într-un adevărat elogiu adus iubirii de țară. Cea mai mare surpriză a fost filmul lor *Hena-hena*, un film de animație, surprinzător prin varietatea și dinamismul asociațiilor de idei, cineamatorii maramureșeni vîndînd o apelență deosebită pentru acest gen artistic. La capitolul surprizelor foarte plăcute, este cazul să amintim și cele trei pelicule ale unui cineamator sibiian mai puțin cunoscut pînă acum, Mircea Colceriu: documentarul *Memoria cetății* (cu bogate informații culturale și istorice despre Sibiu, dar mai ales cu o „țușă” de sensibilitate ieșită din comun), filmul cu interpreți Blestemul (în care este discutată, cu umor, însăși condiția cineastului amator) și pelicula turistică *Popas la Galeș* (de mare acuratețe imagistică). Iată, așadar, două județe reprezentate la cel mai înalt nivel în finala festivalului

național „Cîntarea României”, prin cineasți de mare talent.

Cum s-au prezentat, în finală, alte județe transilvane? Bihoreni, de pildă, au venit cu o recoltă foarte bogată, dar inegală valoric — s-au distins cu portretul cinematografic *Strada Academiei* de Deac Istvan (cineclubul „Nufărul”) și poemul *Simfonia miinilor* de Bela Salzberger și Dinicu Braghină (cineclubul „Constructorul”). S-a afirmat, din nou, mai vechea pasiune a orașenilor pentru filmul de animație (dar uneori cineamatorii își aleg teme care le depășesc posibilitățile), am reținut — ca fapt, foarte pozitiv — existența unui număr mare de cinecluburi active în orașul de pe Criș. Filme valoroase au avut și brașovenii (documentarul etnografic *Orîndulă din bătrîn*, filmul didactic *Aparate ajutoare în sportul de performanță* etc.), mureșenii (poemul *Prietenul meu* și filmul tehnic *Modern, rapid, eficient*), gazdele (filmul etnografic *Împănătatul bouului* și esul *Oul*), iar cineamatorii din județul Alba au fost reprezentați — printre alții — de cineclubiștii din Crăciunel, care au adus un poem de toată frumusețea, *Nemurire* (de Ioan Voicu), despre sentimentul veșniciei din satele transilvane. S-ar mai putea spune multe despre filmele văzute la Cluj-Napoca, și lucruri bune, și neîmpliniri (unele județe au avut abia cîte un film-două în finală). Esențial rămîne faptul că forța civică și artistică a filmului de cineclub s-a manifestat cu putere încă o dată, punînd în evidență virtuțile dialogului creator.

Geo SAIZESCU

Congresului al III-lea al Educației politice și Culturii socialiste torul, emblemă a filmului de actualitate

sint solicitat mai ales în procesul de portretizare a tinarului personaj, el mă pasionează, netrecându-i desigur cu vederea nici umbrele, care pot face însă ca lumina să apară și mai puternică.

Reducerea decorativului și punerea în lumină mai convingătoare a substanței eroului, mi se par calea cea mai concretă a realizării „modelului”. Pentru că ea descoperă în vibranta participare, disponibilitățile diverse pentru impunerea valorilor reale, constructive, conștiente. Ceea ce caracterizează, de altfel, și spiritul nostru românesc.

Dumitru DINULESCU

El vede cu ochii minții

Eroi, eroii noștri de film documentar nu sînt neapărat eroii „noștri”, ai autorilor de documentare. Ei sînt ai vieții însăși. Entități distincte, adesea fascinante, cu biografii expresive, tușante pentru curajul cu care se implică în viață; în condiția acestui final de secol.

Aș aminti dintre cei filmați de mine, tripleta Emil Hîncu, Dimitrie Dorojneag, Andrei Corneliu, constructori ai complexului hidroenergetic de la Siriu, județul Buzău. Timp de peste un deceniu, am tentat mărturia muncii lor spectaculoase prin documentare ca *Școala de la baraj* (1976), *Siriu '81* (1981) și *Curaj pentru fiecare zi* (1986). „Mărturia” devenirii acestor trei eroi filmați alături de întreaga colectivitate mi-a provocat reverberații afective de mare amploare. Întrucît nu-i un drum oarecare de la „atunci cînd am intrat pentru prima oară în subteran, mi-a fost frică”, pînă la „un om curajos, trebuie să fie, în primul rînd, un om care gîndește”. Adevăruri elementare oferite (și înregistrate) în preambulul ultimelor două filme citate, de către constructorul Emil Hîncu. Între ele, cinci ani. Cinci ani de viață, cinci ani nu simpli, cinci ani de firească omenie. Și nu întâmplător — deoarece ideea curajului „plutea” între cuvintele mărturisirii și a altora dintre ei — am „aruncat” comparația **alpinist-constructor de baraje**. Subtil familiarizat cu lumea cărților, vîsind (aproape concret) acolo, în munții Buzăului, la o ambarcație fluvială, „cenzor” lucid al propriilor complexe în fața unei camere SUPER 8 (pentru filmare), tot el, Emil Hîncu, delimita: — „Sînt foarte multe, chiar foarte multe asemănări între un constructor de baraje și un alpinist. Un alpinist își pregătește ascensiunea. Tot așa, în construcția de baraje, de la bun început, constructorul vede cu ochii minții tot ce va parcurge. Asta nu înseamnă că, pe parcursul ascensiunii, atît constructorul cît și alpinistul nu vor întîlni neprevăzute. Așa cum un alpinist nu se mulțumește cu o singură ascensiune, tot așa și un constructor va relua, atîtă timp cît puterile îi vor permite, noi ascensiuni.”

Discuția s-a petrecut deunăzi. Deunăzi, pentru că anul pe un șantier e scurt. E scurt în comparație cu viața trăită acolo. „Firește, în afară de constructor, sînt și om, am avut și eu problemele mele, situații în care aș fi fost tentat să abandonez. Poate s-a mai spus, mai spun și eu, că viața de pe șantier nu e ușoară, sînt momente pe care le depășești mai greu. Poate, de multe ori, am fost tentat să abandonez această ascensiune de care vorbeam mai devreme. Probabil că un anumit gen de pasiune, de dorință de a termina ce am început, m-au determinat să rămîn pe șantier”. Oare nu-i o risipire generoasă în această translație de la „din tine” spre ceea ce înfăptuiești pentru a **dura**? Și nu-i cu atît mai omenească dăruirea, cu cît conștientizezi acest efort? „Un baraj este, prin definiție, o construcție mare. Poate și pentru asta e nevoie de oameni alcătuiți sufletește pentru astfel de construcții. Este necesar să ai, să dobindești în timp, foarte multă perseverență, să pui, în afară de forța minții și a brațelor și mult suflet.”

L-aș invita la acest „colocviu” ad hoc și pe un alt erou filmat de mine și el aproape quadragenar, George Teodorescu, omul care-și definea sui-generis apartenența: „Atunci cînd fiecare dintre noi, la vremea respectivă, ne-am îndrăgostit de cineva, am avut nevoie de puțin curaj. Eu consider că toți cei care lucrăm aici, și continuăm cu încăpăținare să rămînem pe poziții, sîntem niște veșnic îndrăgostiți”.

Se poate glosa pe marginea fiecărei dintre aceste mărturii. Nu această intenționez. M-aș scooti un autor norocos dacă, oferind parte din confesiunile pe care le „poartă” filmul meu, atunci cînd îl veți întîlni, vă va incita (prin formula dramaturgică aleasă) și invita (totodată) spre concluzia adevărului frust:

Un constructor e un alpinist
care după ce cucerește o cotă
se îndreaptă spre noi înălțimi

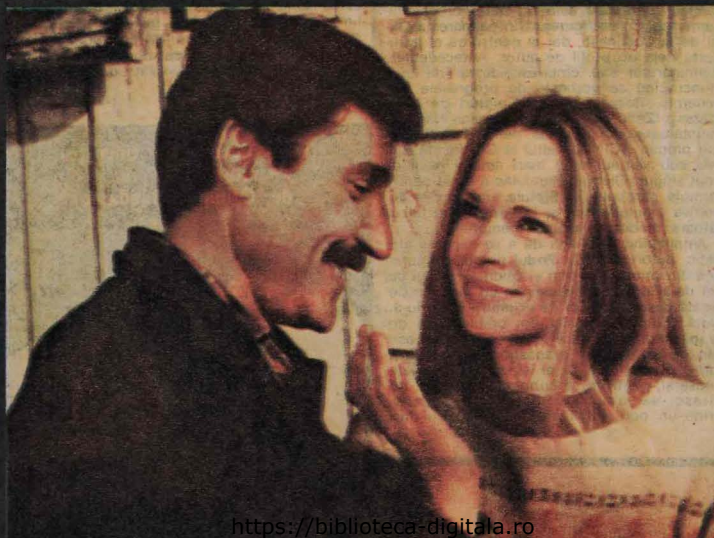
Cu veselia specifică virstei, dar cu seriozitatea marilor elanuri (*Rideți ca-n viață* de Andrei Blaier cu Oana Pellea, Stelian Nistor, Bogdan Gheorghiu și Jean Lorin Florescu)

metamorfozele oamenilor noștri, în societatea de azi, nu sînt deloc oarecare. Cu atît mai mult cu cît eroii unor atari filme sînt (în același timp) și judecători de valoare. Ai propriilor munci, ai propriilor opțiuni. Și ai propriilor noastre filme, întodeauna. De aceea viața lor se cere revelată (și asumată) pe ecran, în toată complexa, firească ei ipostaziere. La cele oferite, în continuare de Emil Hîncu, întreaga mea aprobare de om și de prieten: „întrebindu-ne: „Dacă acest sfîrșit de veac este

compatibil cu romantismul, dacă ne trebuie romantism, eu cred că da. Avem nevoie de romantism. Și de putere de a visa, mai ales de puterea de a visa, pentru că fără vise nu poți trăi. A visa înseamnă a merge înainte, a vrea să faci ceva și, de regulă, oamenii, oamenii de bine, firește, visează la mai bine”.

Nicolae CABEL

Un romantic sentimental, constructor și în orele libere (*Sper să ne mai vedem* de Dumitru Dinulescu, cu Valentin Mihali și Rodica Harșa Negru)

Anotimpurile Deltei și oamenii ei

Dacă dintre personajele filmelor mele ar fi să aleg cîteva cu o proiecție romantică a destinului lor, m-aș opri la eroinele din *Sosec păsările călătoare*, doctorița (interpretată de Rodica Mureșan) și asistenta medicală (interpretată de Tora Vasilescu). Cu ele s-a întîmplat un fenomen ciudat. Prin felul de a privi viața, prin însăși perspectiva realizării lor socio-umane, fiecare din ele reprezintă un caracter pozitiv, iar conflictul sentimental în care sînt angajate nu le îndepărtează, ci le apropie. Bărbatul, infiltrat în existența lor, interpretat de Emil Hosu, este, el însuși, un om al Deltei. Ca inginer piscicol se îngrijește de starea fizică a acestei mirifice lumi, tinde, deci, să se identifice cu destinul ei de zonă care naște și renaște la fiecare început de primăvară. Un semn al permanenței...

Pe acest generos fundal natural se grefează viitorul, speranța de mai bine a oamenilor ce trăiesc aici. Aici, unde primăvara, vara și toamna, condițiile climatice sînt favorizante, atracționale, dar iarna, cînd îngheață parca totul, cînd orice contact cu restul lumii pare imposibil, survine un moment derutant ce trebuie învins. Înving va fi de cei ce cred cu dăruire în ceea ce va veni...

M-am legat de acest trio tocmai pentru că personajele își definesc natura umană în funcție de natura însăși.

În decorul autentic al Deltei, doctorița este la început, o apariție insolită, șocantă, care face însă eforturi să se integreze, împlindu-și menirea profesională. În virtutea jurămîntului lui Hipocrat, ea a venit aici unde alții nu vin, nu înțeleg să vină unde e nevoie absolută de ei. Frumusețea gestului e cu atît mai nobilă cu cît ea părăsește comoditățile oferite de un mare oraș și descinde aici, în Delta, unde, întîmplător, își redescopera o veche cunoștință, iubirea, facilitează cursul povestirii, intriga complicîndu-se și prin apariția asistentei. Aceasta, crescută în Delta, știe să-și apropie oamenii de aici și aspiră — firesc — să se realizeze ca tîmăduitor al umanității acestui spațiu.

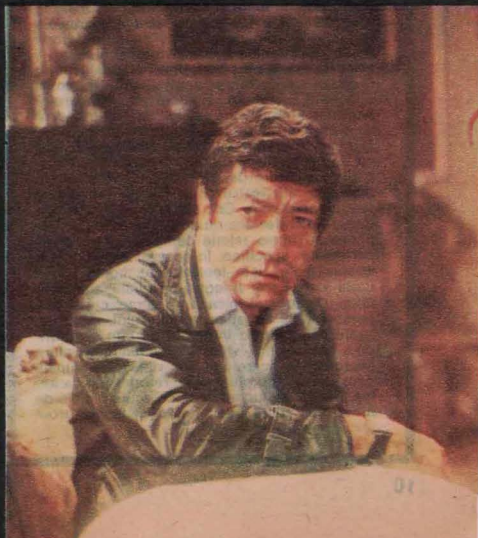
Dacă doctorița simte, de la distanță, că e nevoie de ea aici, asistenta intuește același lucru din chiar inima colectivității în care s-a născut. Amîndouă tinerele femei visează să se realizeze nu doar pe ele însele, ci și întru împlinirea idealurilor de mai bine ale acestui loc — început de lume.

Aici, în Delta, densitatea locuitorilor e rarefiată și tocmai de aceea oamenii sînt însetați de comunicare.

Erăm odată pe un vas-cursă în imensitatea de apă a Deltei și la orizont s-a desenat silueta unei bărci pe luciul nemărginit. Cînd ne-am apropiat, între pescar și echipaj a existat un schimb de saluturi prietenești. Nu se cunoșteau, dar s-au bucurat de întîlnire. Aici oamenii se simt atrași unii de alții ca magnetul, simt nevoia să comunice, să se întîlnească. Fie și pe un gînd, pe o speranță, pe un vis. Astfel și noi — scriitorul Fănuș Neagu, autorul scenariului și cu mine — ne-am dorit eroii: romantici prin visul lor despre Delta.

Geo SAIZESCU

Un romantic „dur” pentru care nu există decît un singur scop: construcția (*Dragostea și revoluția* de Dinu Săraru și Gheorghe Vitanidis, cu Ion Dichiseanu)

Etaloane

Azi,
pe verticale
de sticlă
și beton...

dar neîntind ce-a fost ieri

Ochii orașului meu

În 1946 când am coborât din personalul de Curtea de Argeș în Gara de Nord am pornit, ca din pușca, către o stație de tramvai să nu mă rătăcesc. Am luat pe 26 spre „Cinema Volga”. Așa se numea stația unde trebuia să cobor cum îmi explicase matusi-mea, sora mamei, când se refugiase la noi, după bom-

bardamentul de la 4 aprilie. Noroc că tramvaiul nu are apucături omeneste, că poate nici azi n-ar fi ajuns la destinație, așa de uluit eram de tot ceea ce vedeam! Case mari cu 4 și 6 etaje — la Pitești cele mai înalte aveau două caturi — forțată mare, urlete, țipete, claxoane, strigătele zarzavagiilor: „Ja strugurelul ia iartul, pestel pestel!” Și eu mă minu-

Metropola își a

nam de parcă alte minuni pe lumea asta nici ca mai existau. Mă minunam, de fapt, în fața unui București cu câteva clădiri cu merite arhitectonice: Poșta, C.E.C.-ul, Tribunalul, Școala de război, Palatul C.F.R., Palatul Telefoanelor, Palatul de pe Calea Victoriei, Ate-neul, câteva blocuri semănate pe bulevarde și pe Calea Victoriei. Și gata? Gata pentru Bucureștiul de atunci construit în cinci veacuri. Bucureștiul care mai putea să se laude cu goana hingherilor în plină zi, cu cohortele de ploșnițe care coborau noaptea pe pereții cos-coviți din Ferentari și Colentina, Viilor sau Moșilor, cu mizeria afișată pe fațadele Grivi-țoi, Militarilor, Străuleștilor, Dudeștiului sau Pantelimonului. Urițenie ce slujea viața „Mil-cului Paris”.

Hotarul dintre urât și frumos, între subdez-voltare și civilizație, între insalubru și confort modern, e marcat de timpul socialist, mai precis de anul 1965 când socialismul birurilor s-a așezat în inima țării datorită gândului, ini-țiativei și faptei de neasemuit a conducătoru-lui partidului, ales la cel de-al IX-lea Congres al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu, al căru-nume îl poartă ca demnă și aleasă cinstire. Epoca pe care o zidim trăind-o, Epoca Nicolae Ceaușescu.

Bucureștiul, poate mai mult ca oricare așe-zare românească, s-a bucurat de grija con-ducătorului și a statului, innobilându-se, an de an, cu nestemate ale acestei epoci de con-strucții incomparabile. Incomparabil! Iată cu-vîntul cel mai potrivit al faptelor noastre de azi, fiindcă incomparabil este Bucureștiul ul-timilor 22 de ani, față de cel imediat dinaintea, pentru că astăzi comparațiile nu le mai facem cu ceea ce s-a creat într-un timp prea îndep-ărtat. Construim atât de mult și durabil încît comparația nu se mai poate adresa decît zilei de ieri, zi pe care, tot noi, am încredințat-o nemuririi prin ceea ce am clădit. De aici în-totdeauna repetarea infinită a cuvîntului „in-comparabil”. Fiindcă incomparabil este Bucu-reștiul de azi cu cartierele sale civilizate și confortabile: Balta Alba, Drumul Taberei, Mil-itari, Tineretului, Pajura, Berceni, sau arte-rele de neasemuit: Moșilor, Pantelimon, Col-entina, lanoului, Linariei, Giurgiu, și Olteni-ței, Incomparabile sînt construcțiile care fac din București o metropolă a civilizației social-iste: metroul, Dimbovița, Canalul Dunăre-București, pasajele care unifică traseele noastre zilnice și definitivează fața unei capitale in-comparabile. Dar azi, spre deosebire de trec-ut, incomparabilul nu mai mira pe nimeni pentru că el face parte din existența coti-diană a bucaresteanului.

Fața Bucureștiului nu înseamnă numai construcțiile exterioare, ci și dotările cu uti-lități ale industriei de vîrf, la nivel mondial. Și înfățișarea Bucureștiului nu și-ar putea îm-plini chipul fără viața materială și spirituală ce se manifestă intens, ca nicicînd, ca ni-cîndu. Este manifestarea de spirit a unor lo-cuitori eliberați de scheme și dogme, e matca noastră care, în deplină libertate, e menită să creeze bunuri materiale și de suflet inspirate din însăși viața poporului român, izvor viu de „viață fără de moarte”. Muncitori, intelectuali, studenți, elevi și pionieri care, absolut toți, sînt angajați în marea operă destinată să am-plifice frumusețea ochilor orașului meu.

Ochii orașului meu așa se numea un film la care am lucrat acum vreo douăzeci de ani dedicat Bucureștiului, din care, pentru mine, ca autor, fiecare fereastră era un ochi către

viața orașului meu. I-au urmat alte filme sau secvențe, realizate de mine sau de colegii mei, care immortalizează viața de tîm al crea-tor a capitalei socialiste. Am fost prezenți cu aparatul de filmat în locurile — și momentele de glorie ale Bucureștiului și am fost prezenți încă printre cei dintîi. Am consemnat incom-parabilul metrou, Dimbovița, cartierele, locu-rile de sănătate și cultura, de odihnă și hrana, acolo unde se instalează și se produ-ceau uriașele și modernele agregate indus-triale. Cu studenții am trăit emoția examene-lor. Și cu elevii... Dar și cu părinții. În Gara de Nord sosesc, astăzi, trenuri aduse de lo-comotive electrice, fabricate în țară și parcă nimic nu mai seamănă, în atitudinea celor care coboară astăzi, cu uluiul meu din 1946, fiindcă cei care vin din orice colț al țării nu mai stau uimiți în fața minunilor din Bucu-rești, pentru că aceste minuni socialiste se cunosc și se perpetuează în întreaga țară. Da, de 22 de ani în Epoca Nicolae Ceaușescu minunile socialiste se multiplică pe întregul teritoriu românesc în același ritm, în ace-lăși spirit modern și cu aceeași dorință de ci-vilizație care a cuprins, deopotrivă, satul și orașul, unind toate punctele cardinale într-un incomparabil elan constructiv. Iar noi, ci-neastii, sîntem dornici nu să vă uluim arătî-du-vă ceea ce construiesc eroii zilelor noas-tre — fenomen intrat în firesc — ci să vă fa-cem să fiți emoționați în fața propriilor dum-neavoastră fapte pe care de multe ori, în iu-reșul muncii, nu le mai vedeți. Și dintre toate faptele de gînd și suflet vă vom aduce iarăși, ca pe o zestre de preț, ochii orașului meu.

De la „București”,
orașul contrastelor,
la metropola
modernă de azi
e drumul unei întregi
civilizații.
Civilizația socialistă

deschiși larg către viitor prin porțile pe care le construim zi de zi, azi și mine și mereu. Pentru prosperitatea poporului român și a orașului drag inimii mele, București, ne do-rim ca celor două decenii din Epoca Nicolae Ceaușescu să li se adauge altele la fel de fe-cunde sub conducerea personalității coples-titoare a iubitului nostru conducător pe care ni-l dorim în deplină forță și sănătate pentru bunăstarea țării de mîine și a neamului româ-nesc.

Virgil CALOTESCU

Un firicel de apă sălcie cîndva, devine astăzi...

Getatea lui Bucur la ora metroului

Sint bucureștean prin adopțiune. Greu m-am desprins de spațiul visurilor mele care începeau și se împlineau acolo unde cerul se înfrățește cu Marea — în acel infinit pe care „pământeni” îl numesc orizont, și care, pentru mine ascundea marile taine ale începuturilor. Purtat de raza lor am ajuns din Mangalia în București pe cind mă aflam în cel de-al 20-lea an (al meu) terestru. Metropola mă putea umili, dar cu setea de cunoaștere a efebului, am încercat să-i cunosc și să-i „cucelesc” muzeele și așezările de cultură, cartierele mărginașe și nestematele din Biblioteca Academiei.

Pe cind alții se retrăgeau în familie, simbele și duminicile, eu cutreieram orașul pe cele două maluri ale Dimboviței — între Arcuda și Abator, apoi luam cite un tramvai și făceam circuitul de cite două-trei ori oprindu-mă acolo unde pulsa viața... în piețe, la serbări populare, pe la nunți, ca să cunosc oamenii, atmosfera. Am pătruns, mai tîrziu, în Bucureștiul industrial, care m-a strîmbit. Puțin cunosc ce giganti, ce uriași moderni strălucesc Capitala. Asociam locurile noi pe care le descoperam, cu stampele vechii cetăți a lui Bucur, scrierile și documentele despre clitoriile lui Brâncoveanu, Curtea Domnească și „Craii de Curtea Veche”, hanurile Bucureștilor de altădată, podurile și malurile Dimboviței... străzi și edificii cu rezonanță istorică. La început l-am fotografiat, abia mai apoi l-am filmat...

În scurt timp Bucureștiul m-a asimilat, am devenit chiar participant la făurirea istoriei noi a Capitalei, chiar dacă participarea mea de făur era infimă și s-a redus la citeva cărămizi pentru Casa Științei, mai apoi o brigadă a tineretului la stadionul „23 August” sau amenajarea unui parculeț și a unui teren de sport, pe ruinele lăsate de război...

„Astăzi vatra mea este Bucureștiul și împrejurimile lui, chiar dacă prin profesia mea sint nevoit să cutreier țara și lumea.

Sentimentul acesta l-am avut, pentru prima oară, cind — odată — reintorcindu-mă cu avionul dintr-o călătorie mai lungă, străpungînd un nor dens, mi-a apărut constelația Bucureștilor. Atunci mi-am dat seama că inima mea n-a bătut vreo dată mai puternic pentru vreun loc: aici aveam tot ce-i mai de preț: părinți, copii, ființe dragi, tot ce am durat o viață.

Am suferit odată cu Bucureștiul, în clipele de mari încercări generate de seisme sau de furia dezlănțuită a apelor, cind ridicam baricade din saci cu pămînt...

Răsfoind istoria Bucureștilor cind, în decursul unui singur veac, flăcările au mistuit cartiere întregi, hanuri și instituții semețe ale Capitalei Țării Românești, aveam sentimentul ca arde casa bunilor și străbunilor mei, că arde Biblioteca din Alexandria...

De aceea, am o emoție aparte cind trec în drumul meu spre Institutul de Teatru și cinema pe lîngă „Foișorul de foc” sau „Turnul

pompierilor” — pe vremuri cel mai înalt punct al Bucureștilor, vechind asupra unui inamic năpraznic care era focul. Și imaginea focului capătă redimensionări în reconstituirea istoriei pe ecran, cind hoardele năvălitoare incendiau sate și holde, uneori chiar Bucureștiul, cind leagăn și vatră devenea crodul, dar de fiecare dată cu același destin: „Cum veniră, se făcură toți o apă și-un pămînt”. Așezat în miez de cîmpie, fără fortificații naturale, Bucureștiul rămîne cu pieptul larg deschis către lume, cu bulevardele lui largi și înflorite, cu salba de lacuri care-i hrănesc plămîinii în care pulsează inima unui întreg popor doritor de pace, prietenie și buna vecinătate.

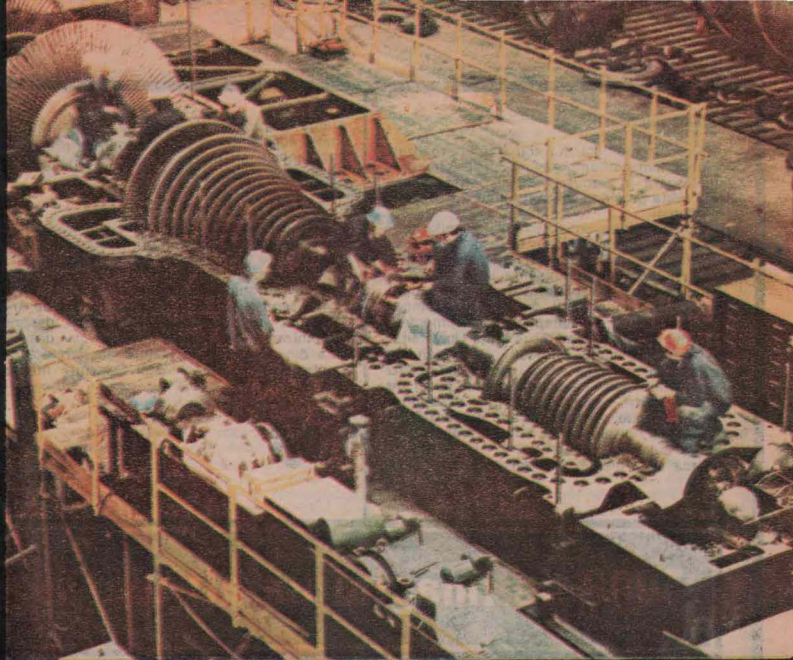
Hronicul veacului va consemna că acum, aici, la București, în pragul noului mileniu au avut loc congrese, înfîlirii ale savanților și înțelepților lumii în care istorici — prin glasul primului om al țării noastre — erau îndemnați

Am filmat Bucureștiul
în toate
anotimpurile,
în toate orele
lui istorice

să descopere în trecutul popoarelor mărturie și punți care să-i apropie, nu să-i învrăbească, iar oamenii de știință să folosească marile descoperiri tehnice și științifice ale geniului uman, într-un înălțare omului, nu pentru distrugerea lui. Toate acestea se constituie într-un jurnal al țării, jurnal în imagini, vorbind — peste secole — despre frumusețea aspirațiilor și năzuințelor unui popor. Acest jurnal cuprinde tomuri de frumusețe, omie și înțelepciune românească care emană de aici, din București.

Așadar, nu se poate vorbi despre chipul Bucureștiului fără a vorbi despre sufletul lui, tot așa cum nu se poate vorbi în artă, despre formă, fără să te referi, în primul rînd la conținutul ei, la ideile ei. Am făcut trimitera la artă, fiindcă și arhitectura face parte din cele șapte arte. Sigur că Bucureștiul și bucureștenii au constituit sursă de inspirație, spațiu de desfășurare a multor opere de referință din creația slijuitorilor cinematografilor.

Intrucît mi-am propus o evocare din inimă a Bucureștiului în viața și creația mea, încerc citeva confesiuni. Am filmat primele imagini ale Bucureștiului în timpul celui de-al III-lea

O citadelă de oțel cu care ne mîndrim și-n viață și-n filme

Dar cetatea nu-și pierde reputația de oraș-grădina (Marga Barbu și Catrinel Dumitrescu în *Omul care ne trebuie* de Ion Băiesu și Manole Marcus)

...un peisaj emblematic al Capitalei (elacheta unui posibil film anunțat: *București '87*, protagoniști, Rodica Negrea și Dinu Manolache)

Festival mondial al tineretului, din vara anului 1953, cind aici pulsa inima tineretului lumii, doritor de pace și o viață mai bună.

Am tentat apoi citeva reconstituiri istorice, cu precădere în ciclul de filme pentru televiziune intitulat *Războiul Independenței*. Cele mai impresionante momente au fost cele ale reconstituirii Parlamentului în care Mihail Kogălniceanu proclama Independența României, sau episodul întoarcerii Eroilor, cind am construit pe platu Arcul de Triumf sub care au defilat eroii neamului nostru. De pe atunci o serie de străzi ale Capitalei și-au căpătat denumiri izvorîte din istoria modernă a României. De atunci Podul Mogoșoaiei se numește Calea Victoriei, Podul de Pămînt a devenit Calea Plevnei; tot de atunci o serie de artere principale ale Bucureștilor se numesc Calea Griviței, Calea Rahovei, Spatiul Independenței.

Am evocat unele aspecte ale Bucureștilor din preajma revoluției de la 1848: în *Măscă de argint*, și *Colerul de turcoaze* (moment istoric regăsit și în denumirea bulevardelor Băcescu, Magheru, Ana Ipătescu...)

În filmele mele documentare sau de lung metraj, am inserat imagini filmate de marii noștri înaintași din domeniul reportajului și al jurnalului de actualități, vorbind despre începuturile mișcării noastre revoluționare, despre luptele desfășurate de comuniștii pentru eliberare, despre insurecția armată și anii începuturilor construcției socialiste — imagini — document inestimabile despre evenimentele desfășurate aici, în inima țării

Imaginea Bucureștiului în pline prefaceri revoluționare, este evocată amplu în ecrani-

zarea *Facerea lumii* — după Eugen Barbu, evenimentul culminînd cu actul naționalizării din 1948 reflectat în filmul nostru. Și aceste imagini ale Bucureștiului capătă dimensiune de document, intrucît foarte multe dintre ele nu mai există, pe acele locuri orașul a renăscut. Bucureștiul devine apoi spațiul de desfășurare a acțiunii în citeva din filmele mele de actualitate: *Războiul adolescent*, *Casa de la miezul nopții*, o parte din filmul *Clăpa*. Avem nevoie de istorie tot așa cum avem nevoie de părinți — fără identitate ce-am fi noi? — dar mai avem nevoie și de o metropolă modernă care să ofere contemporanilor și urmașilor confortul impus de civilizația epocii noastre și a mileniului care bate în prag...

În această fază de renaștere se află Bucureștiul nostru, scormonit în rărunchi pentru a oferi confort și rapiditate în comunicare, înlîndu-se pe verticală cu ferestre larg deschise spre viitor. Orice fenomen de prefacere cere curaj. Fără sacrificii nu se poate clădi maret și durabil.

Orice epocă a fost marcată de monumentele care i-au dat expresia și au definit-o în istoria civilizației. În citeva decenii Bucureștiul s-a triplat. Este înconjurat de cartiere noi, semețe, care umilesc multe din locuințele degradate, insalubre ce mai dăinuiau încă în inima orașului.

Este nevoie de renaștere, de sistematizare și de modernizare a centrului orașului. Și asta se petrece acum, sub ochii noștri.

(Continuare în pag. 14)

George VITANIDIS

(urmare din pag. 13)

În acest moment mă aflu în plină realizare a unui film contemporan, a cărui acțiune se desfășoară în București. O experiență similară trăită pe când realizam filmul *Post restant* la Onești.

Sper să putem consemna pe peliculă imaginea unui București care te fascinează și te surprinde, chiar de la prima vedere.

Aștept cu emoție finisarea unor artere, a monumentalei lucrări desfășurate de-a lungul Dimboviței, noile stații de metrou. Compar aceste imagini cu stampele și documentele vechii din urmă cînd, spre Piața Universității se lăfăiau bălți „pitorești” — în care se scăldau bivoli și se spălau rufe, iar astăzi Piața Unirii este traversată de un pasaj de sute de metri, peste care curge, nestingherită și limpede ca oglinda, apa dulce a Dimboviței, iar, deasupra ei, circulă pietoni grăbiți și autocare moderne.

Dacă ne aruncăm privirea în dreapta și în

stînga Dimboviței nu putem fi decît mîndri ca toate aceste construcții moderne, prefaceri substanțiale se făuresc sub ochii noștri, cu implicarea noastră

Este de datoria noastră, a cineștilor, de a immortaliza această epocă prin imagini emoționante — de film documentar și artistic. În primăvara acestui an mă aflu la o sesiune de comunicări științifice a universitarilor și unul dintre reputații profesori ai Institutului de Arhitectură din București ne vorbește despre „umanizarea prefabricatului” — ca despre una din preocupările majore ale arhitecturii contemporane. Fie și asta! Dar nu-i numai atît.

3000 de imagini de altădată

Există un film, (3000 de fotografii ale Bucureștilor) care face să trăiască orașul de-acum cîteva decenii, în imaginile lui surprinse de un om îndrăgostit, îndurerat, înduioșat, fiat și jignit totodată de ce putea să descopere ochiul lui mereu în căutare dincolo de

sale. Există aici o dominantă, tipul expresiv, care ar echivala cu tema compozițională și o eșafodare de motive și variațiuni care, toate la un loc, compun atmosfera unei imagini și, prin ea, a unei lumi în care farmecul și suferința, bucuria și durerea, exuberanța și apatia coexistă și contribuie la ceea ce se numește un climat.

Bucureștii de atunci, cu fervoarea și disperarea lui, cu acele priviri aprinse de frigurile unor așteptări sau de lehamitea de viață, aștepta încremenit pe cartoanele fotografiilor îngâbenite, clasate în arhivă unde doar colbul mai avea grijă să-și facă simțită prezența. Cineastul Alexandru Sirbu le-a descoperit și cu o nesfîrșită înțelegere și duioșie pentru opera predecesorului său, Nicolae Ionescu, a privit imaginile acelui București cu dorința de a le afla vibrația sau, să-i spunem chiar pe nume, sufletul, spiritul, să le dezvăluie secretul sub a cărui pecete se ascunde orice o făcut să dureze, și să fie înțeles doar de cei ce știu să ajungă la el. Străzile cu trăsuri și muscali, cu automobile doar din cînd în cînd și parcă tare caraghioase, cu zarzavagii cu cobilife și ambulanți vînzători de te miri ce. Prin lumea aceasta — căci un oraș nu trăiește doar prin zidurile lui ci, mai ales, prin cei ce se adăpostesc înăpoia lor, sau nici măcar nu au unde se adăposti — Alexandru Sirbu a știut să se plimbe folosindu-se de aceste fotografii, însoțit parcă chiar de autorul lor într-o complicitate de gînd și inspirație destinată să reveleze ceea ce nu oricine ar putea să bănuiască: planul acela deschis doar cu noscătorilor, inițiatorul incursiunii într-o asemenea vastă panoramă care este viața unui oraș unde, dacă nu ești atent, nu poți vedea că podurile unora ascund întotdeauna durerile altora.

Mircea ALEXANDRESCU

De la un cal putere...

Filmul ca mem

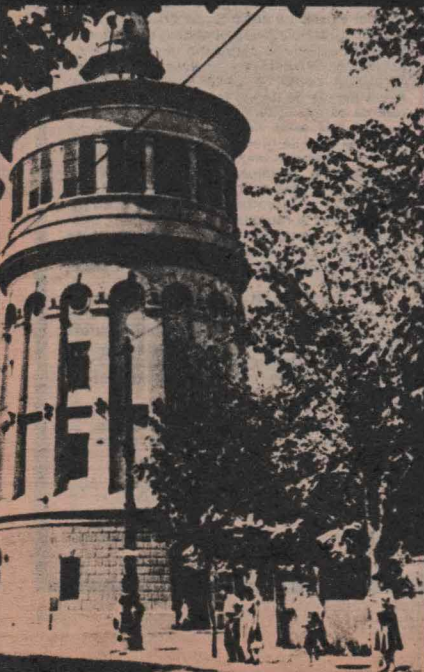
Letopisetul la zi

M-am dus la el într-o după-amiază toridă de iulie, probabil foarte asemănătoare cu aceea care l-a „obosit” de tot. M-a întâmpinat oarecum zîmbitor, oarecum, pentru că o cută adîncă de îngrijorare pe frunte și urma unei spaimi în privire, ștergeau efectul de zîmbet. „Era cit o-acți să nu mă mai găsești. Azi-noapte am crezut că mă curăț.” Am protestat, glumind, cum se obișnuiește, o glumă stupidă de tipul: „Cum era să murii? Doar azi avem treabă, trebuie să facem interviul pentru Almanah. Cum era să...” S-a lăsat, cu toată candoarea caracteristică, ademenit în cursa falsă a veseliei mele, a intrat în joc cu atîta bunăcredință încît, în cele două ore pretercute împreună, casa a răsunat nu o dată de hohotele noastre. Ceea ce povestea —

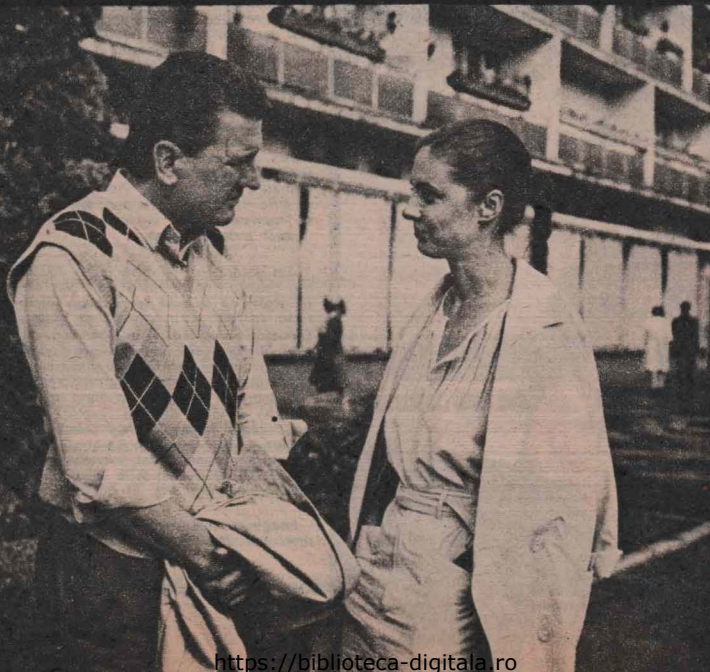
trecutul lui de om și de cineast, el a fost și rămîne unul din pionierii filmului românesc — nu era deloc hazliu. Dar el avea darul, rar, de a vedea partea nostimă a întâmplărilor. Povestea lui, colorată, folosind mereu dialogul cu un personaj sau altul, povestea cu o mare știință a dramaturgiei, construiseră frumos, rotund, o viață de om, din întâmplările cele mai mărunte — aparent! — și nesemnificative — aparent! Asculta atent întrebările, iar răspunsurile curgeau line, exacte, fără divagațiile obișnuite oamenilor în vîrstă. Pentru că el nu era în om în vîrstă. El avea o vîrstă, dar mințea îi era tînără, proaspătă, generoasă, uluitoare de vie. Structura de documentarist — desfid pe oricine spune că o asemenea structură nu există! — și obișnuința contactului cu oamenii („cu tot felul de oameni”, spunea el) îl ajută să simtă exact ce urmăresc pu o întrebare sau alta și să-mi răspundă clar, la obiect. Toată ființa lui de om la 70 de ani (și unu) degaja un farmec aparte, un farmec nobil, același ca pe timpuri, cînd l-am cunoscut în chip de „figura de nea Firache”, operator la „Sahia”. Mi-am amintit și i-am spus cît era de frumos pe timpul acela... A ris tînereste și a replicat cu haz: „Ehe! Fost-ai te!”, dar tonul lăsa intactă plăcerea produsă de acea amintire. Era frumos și acum. Frumusețea aceea care nu se pierde niciodată, frumusețea de dinăuntru a oamenilor cu suflet curat. Mi-am amintit viziunile cu subiectele de jurnal din „sala mică” de la „Sahia” și exclamațiile colegilor lui mai tineri: „A, marca Dembinski!” — care țîșneau automat în fața unui material filmat de el, deși pe acel material nu figura numele autorului. Si-a amintit, stîrnit de mine, începutul de drum în viață și, mai apoi, în film, cu o sinceritate tulburătoare, pusă mereu sub pecetea hazului: „Eu am fost sărac, foarte sărac. Cînd am venit în București, am locuit prin toate mahalalele pline de șmecheri care vindeau de toate, mai nimic și te miri ce...” — spunea — și brusca copilăria lui săracă devenea un tîrîm fermecat locuit de spiriduși zăpăciți, totul căpăta culoarea fericii, fericea de a fi fost copil, și ce dacă sărac... Iar pentru mai tîrziu: „Cînd am primit primul salariu de la O.N.C., m-am îmbrăcat de pusă pină jos ca un domn. Purtam cravată asortată cu dunga de la cio-rapi. „Ce mai, devenise Dembinski arbitru elegant!” Mă răzbum și eu cum puteam pentru mizeria îndurată pînă atunci. Că n-am dus-o ușor. Am fost vînzător de ziare, am fost băiat bun la toate, am fost... dar ce n-am fost?... Fraza asta mi-a spus-o după ce terminasem interviul și l-am reproșat că nu mi-a spus-o pe bandă. „Ține-o minte, ce mare lucru!”

Așa e, nu-i mare lucru, am ținut-o minte și am păstrat-o, așa cum am mai păstrat din in-

Amețitoarea înălțime a foisorului de acum un veac...

...e astăzi supradepășită de păduri de blocuri (scenă din filmul *Punct și de la capăt* de Radu F. Alexandru și Alexa Visarion, cu Ovidiu Iuliu Moldovan și Camelia Maxim)

TINERETUL

la metroul
care va mai inspira,
desigur, multe filme
(Dana Dogaru
și Florin Zamfirescu)

Bucureștiul văzut din grădină

Să faci un film despre un oraș e întocmai cum ai face un film despre un om. Asemenea unui om, orașul are chipul său, virstele sale, caracterul său, temperamentul, ritmul, culorile sale. **București, oraș înflorit** era filmul reînținerii Capitalei care abia își cicatrizase răniile suferite în timpul războiului, ale secetei, ale viscolului și cutremurului și se lupta cu pecinginea maidanelor, a gropilor de obuze, a priloagelor. Capitala își mobilizează forțele și atacind cu milioanele de flori în grupe înaintate de asalt, cucerea teren pentru civilitate și frumos. „A mai înflorit o grădiniță în București” era șlagărul sezonului și ca orice șlagăr exprima, desigur, o opinie generalizată. A face un film despre parcurile unui oraș nu te scutește de a vorbi despre acest oraș. Despre sufletul lui, deci, iar sufletul era prezent aici și peste tot... Era cotăntanul străzii, era vitalitatea ca și poezia lui. Poemul meu închinat Bucureștiului era unul din primele documentare color de metraj lung, unul din

poezia clipei. Florile sale (milioane, priviți-le) sînt înflorite direct din suflete, iar „orașul înflorit” este orașul acelor oameni care ocrotesc copacul ce le-a crescut, așa, căzută din cer, într-o streșină de balcon. Rădăcinile florilor sale se proliferază în adîncul veacurilor iar parfumurile sale persuasive care-ți încarcă mîntea cu nostalgia cînd ești departe, sînt dospite în respirația epocilor. Din cînd în cînd Bucureștiul își schimbă fața... dar năravul florilor sale, de la păpăia la caprifoi, de la magnolia la rochița rînducii, ba. Aromele subtile ale acestor flori îndeobște modeste nu pier, căci ele sînt în buchet cu respirația, mereu aceeași, a oamenilor orașului. Toate acestea, cred, le-am filmat eu, atunci, și le-am montat cu fervoarea unui discurs aparte, poetic poate, dar pornit din eseu. Văzut acum, filmul acesta de ieri își are ecoul în grădinile de astăzi, poate și în cale de mîine. Desigur, și din cauza florilor.

Savel STIOPUL

orie a orașului

terviul nostru care va apărea în Almanah, ceva material. Mă gîndisem să-l folosesc, ca surpriză, cînd va împlini 72 de ani. Il folosesc acum. Dar ce păcat că acum...

...Ce este talentul pentru un documentarist. I-am întrebat, printre altele.

— „Tot talentul este spiritul de observație. Intram, de exemplu, într-o uzină sau într-o fabrică, mă rog, într-un loc unde nu fusese în viața mea, stăteam așa, zece-douăzeci de minute, dacă nu și o oră, plimbîndu-mă de colo, colo și nu știam de unde să încep și cum să încep. Dar, tot observînd ce se întîmplă în jur, începuse să mi se lumineze și fără să-mi dau seama mă treziam că „vorbesc” cu subiectul și subiectul vorbește cu mine și brusc știam cum trebuie să filmez. Și eram fericit. Asta se întîmpla acolo, pe loc, la filmare, pentru că pe urmă, cînd veneam acasă, nu o dată mi se întîmpla să spun: n-am făcut bine! „Așa spui mereu — zicea nevastă-mea — și pe urmă lei calificativul foarte bine...”

subiect care era gîndit într-un fel anume, pentru că el nu se putea face nici ca un documentar, nici ca un subiect de jurnal, el trebuia să fie un subiect de le-to-pi-seț. Adică să conțină niște imagini care să rămîină pentru viitor, cu un sens anume. Dar uneori se întîmpla ca un regizor sau altul să aibă nevoie pentru un film de-al lui de „ceva cu Rogojele” și începau discuțiile: „Nea Dembinski, de ce n-ai filmat, domnule, și planul cutare sau cutare?” De parcă eu fusesem acolo special ca să filmez „planuri”. Azi o discuție, mîine alta, pînă ce ce să le pun capăt, m-am dus la directorul nostru, tovarășul Moldovan și i-am întrebat: spuneți-mi am libertatea să fac subiectele de letopiseț așa cum cred eu de cuvînt? Pentru că mereu mi se cere altceva. Iar dînsul a spus: Da, tovarășe Dembinski, faci așa cum gîndești dumneata, că e foarte bine.” Și am filmat. Calea Moșilor cum era, și Colentina, și Pantelimonul, și Canalul înainte de a începe lucrările, și toate sînt în arhivă și oamenii pot să le vadă, să facă o comparație: ce-a fost și ce este. Ce poate fi mai convingător decît să arăți, de exemplu, dărăpănturile și străzile cu bălți și hîrtosape din fostul Pantelimon, cînd azi omul trece pe aceeași locuri și vede, ca laște din pămînt, frumusețe de blocuri... Letopisețul e memoria noastră. El ne păstrează viața așa cum a fost. NU ne lasă să uităm ce-a fost...

...Despree problemele lui de operator — I-am întrebat:

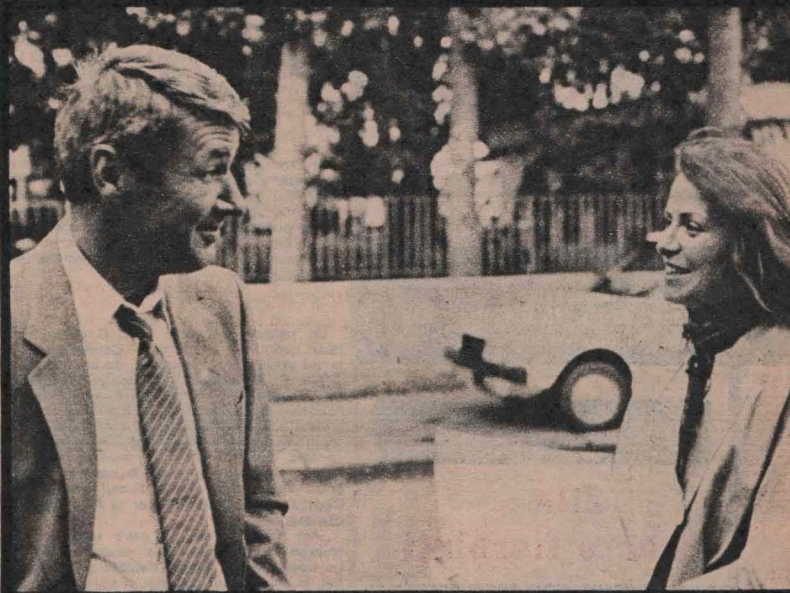
— „De cîte ori nu mă treziam în miezul nopții și mă frămîntam: cum să rezolv eu subiectul ăsta. Cum să fac să nu fie cum au făcut alții, dar nici cum am mai făcut eu altădată. Cîm? Și pînă nu găseam soluția n-aveam liniște. Numai o dată în viață n-am mai avut timp să mă frămînt deloc: cînd am filmat pe front. Acolo puneai aparatul la ochi și „trăgeai”. Am filmat soldații noștri, rușii de oboseală, spitale de campanie, intervenții chirurgicale, aviație sanitară, tot. Am fost în apropiere de linia întîi. Linia întîi! Credeam — pentru că eram tînăr — că cine știe ce mare grozăvie e acolo. Era o liniște de moarte. Numai odată a dat ordin colonelul să se tragă un brand și a început prăpădul. Fierbea pămîntul sub noi... Pe urmă, am trecut pe frontul din Cehoslovacia la Armata I-a generalului Atanasiu și am filmat pînă în ultima zi cînd ne-am întors cu trupurile — pe la Arad am intrat — am filmat, și la Arad și la Timișoara, primirea trupurilor de către populație. Filmam și plîngeam, pentru că noi veneam din lăd, iar oamenii ne primeau cu plîns și sare, cu tot ce aveau ei mai bun. Și plîngeau...”

...Cîntă peliculă a trecut prin aparatul lui de filmat. — I-am întrebat:

— M-am gîndit și eu de multe ori... În patruzeci de ani Nu poți să scociești. Ce știu, este că risipă n-am făcut. Mă gîndeam de zece ori înainte să declar. Niciodată n-am apăsat pe buton decît atunci cînd am fost convins că acela e cadrul.”

În ziua cînd am aflat, nu m-am putut desprinde de gîndul că această „apăsare pe buton” s-a făcut pripit. Nu asta era cadrul. Nu. Dar ce să-i faci? La „aparat” nu s-a aflat Constantin Dembinski.

Eva SIRBU

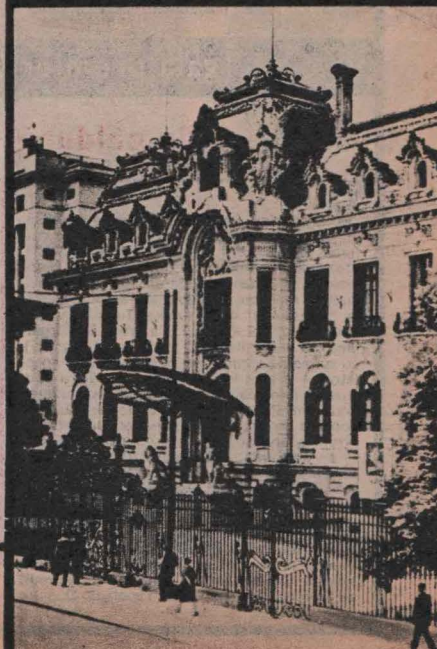
Peisajul modern coexistă cu tradiția arhitecturii românești
(Chipa de răgaz de Tudor Popescu și Serban Creangă,
cu Ștefan Iordache și Ecaterina Nazare)

primele filme documentare-artistice cu actori profesioniști sau amatori. Formula aleasă era elaborată, stilistic foarte departe de reportaj, dar foarte aproape de eseu. Ai văzut, la primele ore ale dimineții, un rotofei grăbit spre

București, ce drag îmi ești...

slujbă, ținînd în mînă un baton uriaș și mușcînd ritmic din el după iuțea pașilor... Greu să-l surprinzi cu aparatul. Dar tentant să-l reproduc. Montajismul unei ploii de vară, rezolvat din sute de cadre extrem de diverse, nu putea fi realizat decît cu o „punere în scenă” a acelor cadre, chiar dacă era vorba de deschiderea unor petale (unse cu miere și lipite) sau de zbaterea în furtuna ventilatorului a unor flori. Aventura umbrelui unui bătrînel se rezolva cu umbrela bunicului meu, dar și cu un octogenar profesor pensionar pitesteian venit în vizită la nepoată. Un film al orașului văzut din grădină, dar și al oamenilor lui de toate virstele văzuți în grădină, ca și pe banca unui bulevard sau lîngă floarea din ghiweicul unei mansarde. Bucureștiul respirînd aerul florilor sale, dar și trăindu-le ora, ritmînd odată cu ritmica lor secretă. Atunci, pătrunzîndu-i „misterele”, am înțeles că Bucureștiul e un oraș sudic al aromelor și culorilor, un oraș al unor oameni mai tentați de

Valori arhitecturale durabile
devin case-muzeu
(Muzeul „George Enescu”)

Cot la cot in linia întâi (Sergiu Nicolaescu și... Bogdan Stanoevici, Ruxandra Bucescu, Răzvan Ionescu, Manuela Hărăbor și Mircea Rusu)

Echipea celui mai popular film '87: *Liceenii* Tudor Petruț, Mihai Constantin, Oana Sîrbu, Stefan Bănică Jr. și Dan Cocîș

O sărbătoare de suflet

Palmaresul celei de-a X-a ediții a Galei filmului cu tematică pentru tineret

Avem nevoie, neapărată nevoie de acest Costinești, nu altă sau nu numai pentru că el înseamnă mica-marea noastră comparativă valorică. Valorile sînt, de altă ori, subiective sau supuse... brizelor sau cernute doar în timp... Avem însă nevoie de acest Costinești pentru că ne este ferm necesară **comparația aceea constructivă**, cea dintre idei și crezuri artistice, dintre stiluri și maniere de lucru, dintre cum vede și cum înțelege, cum exprimă fiecare dintre noi aceeași realitate ai cărei observatori și actanți sîntem. Avem deci nevoie de Costinești nu pentru că el înseamnă premii și premianți, ci pentru că avem nevoie de **competiție** și de starea de spirit atât de stimulatoare proprie competiției.

Avem nevoie de acest Costinești nu numai sau nu neapărat pentru că el înseamnă bilanț, adică trecerea în revistă a celor mai reprezentative producții ale unui an. Ci pentru că avem nevoie de **privirea globală** asupra lui „unde ne aflăm”, de judecata de sinteză asupra lui „ce sîntem”, de revenirea asupra întrebării fundamentale (ce, ca orice întrebare fundamentală, riscă să fie prima uitată) „încotro ne îndreptăm și ce ne propunem”.

Avem nevoie de acest Costinești nu numai sau nu neapărat pentru că el este singurul care adună într-un loc „tot ce mișcă — gen, specie, incregnătură — în lumea filmului nostru”. Deci nu numai pentru că aflăm și noi, fiecare, cu acest prilej, cit de apropiate sau divergente, noutățile sau îmbătrînitele sînt căutările din curtea vecinului (a lungului sau a scurtului metraj, a documentarului sau a animației, din ograda cineaștilor IATC-iști sau din cea a cineaștilor amatori). Avem nevoie de acest Costinești pentru că avem nevoie să vedem — și numai așa, prin viziunea grupată a tuturor acestor producții putem afla — **ce este românesc, specific românesc, în filmul românesc**. Avem nevoie să aflăm

Cea mai spectaculoasă dovadă că publicul românesc iubește filmul românesc. Ce decurge de aici?

dacă a aparut „ceva”-ul specific, sintetic și unitar ce ne definește în mod real esențele, „ce”-ul inconfundabil ce povestește, cu adevărat, despre ceea ce avem particular sau unic. Pentru că avem nevoie să ne întrebăm dacă filmul nostru ne prezintă lumii, într-adevăr, prin ceea ce avem mai definitoriu și dacă el știe să vadă, să simtă etnicitatea profundă toptită cu modestie în simplitatea existenței, dar ferm existentă. Și avem nevoie de acest Costinești pentru că numai aici, între noi, la noi, mai mult decît oriunde aiurea, putem afla, pentru noi, cit de profunzi și implicați și sinceri cu noi înșine știm să fim, reușim să fim pe ecran.

Avem nevoie de acest Costinești nu numai pentru că avem nevoie — și, da, este nevoie! — de „cadru organizatoric”, ci pentru că avem nevoie de **prilej, de ocazie, de stare pentru schimb de idei**. Pentru că este nevoie ca o dată pe an măcar să ne adunăm (sau să ne lăsăm adunați) toți, multi-pușini, mai buni — mai răi, cîți sîntem, cum sîntem, aceștia care sîntem, căci avem nevoie să simțim că alcătuim un tot, că **sîntem o cinematografie**. Și o cinematografie are nevoie de locul acela fizic (și metafizic) pentru gîndire aplicată și metodică asupra filmului, de spațiul acela obiectual (și spiritual) pentru nobila contaminare reciprocă cu gînd și idee artistică, de timpul acela, respiro-ul de viață, în care totul să fie sub semnul filmului și în care în mod programatic preocuparea nu prioritară, ci unică să fie filmul.

Avem nevoie de acest Costinești nu pentru că avem nevoie să consemnăm liniștii „realizatorii s-au întîlnit cu spectatorii” (ce prăfuite sînt vorbele, ce proaspăt ar putea fi înțelesul). Adică nu de acțiuni bifate în care spectatorii se prefac că nu știu ce vor spune realizatorii, iar realizatorii conchid cu fraternitate că aud mari noutăți și profunde adevăruri și multumesc elegant prin zimbete și surizătoare autografe. Avem nevoie de **acea reală confruntare** (o, cit de înfrigurat așteptată!) cu aplauzele sau cu amendările sau cu părăsirea unei săli. Și avem nevoie de infuzia de tinerete a Costineștilor cu tot ce înseamnă ideea de tinerete, cu neiertarea și franchetea ce-i este specifică, cu apetența pentru cultură, cu contaminanta aspirație spre nou și inovație. Avem nevoie de dialogul tineresc, adică vreau să spun, eminent sincer, de la Costinești, de nobila intoleranță a celor ce n-au avut încă timpul să învețe, „înțeleptindu-se” toleranță, pentru că avem nevoie să aflăm cînd ei tinerii cu ale lor nu se recunosc în ceea ce noi spunem, despre ei, pe ecran. Avem deopotrivă nevoie să simțim că publi-

cul românesc iubește filmul românesc — și ce altă dovadă mai coplesitoare decît amfiteatrul gemind de speranță și așteptare al fiecărei serii! — avem nevoie să simțim că reușitele noastre îl bucură, că nereușitele noastre îl mîhnesc, dar în acel sens — cu dragoste — în care propriul copil nu-ți devine indiferent atunci cînd a făcut o prostie. Ce stimulatoare senzație, dar cit de plină de răspunderi și datorii!

Avem nevoie de acest Costinești nu neapărat pentru că el ar însemna festivități, ci pentru că avem nevoie de „festiv” în sensul bun al cuvîntului, acela de **sărbătoare a filmului**, sărbătoare de suflet, sărbătoarea întîlnirii cu evenimentul artistic. Avem nevoie de (modesta noastră doză) de festiv spre a (ne) reaminti, din cînd în cînd, nouă și tuturor, că **filmul este artă** și că trebuie să-l privim, să-l primim, să-l sărbătorim ca artă. Și avem nevoie de acest Costinești nu pentru că el poate însemna pentru unii prilej de cozieri intelectualist-solară, rendez-vous cinematografic și marin anual sau bon-ton sezonier-estival al lumii cineaște; ci pentru că avem nevoie de **starea** pe care festivalul o presupune, starea aceea de efervescentă spirituală, starea aceea de vervă intelectuală ce se naște acolo, crește acolo, dar nu moare acolo, ci ne urmărește un lung răstimp neferit.

Avem nevoie de acest Costinești pentru că el este efort și lucrare; **este muncă**. Efortul, lucrarea și munca unei întregi cinematografii condensate în zece zile de efort, lucrare și muncă acolo, în mereu întineritul Costinești. Prin cele 10 ediții de efort, de lucru și de muncă ale sale **Gala filmului cu tematică pentru tineret de la Costinești** și-a câștigat dreptul la reală — și deja resimțită de toți ca atare — **importanță și anvergură națională**. Ce este Costineștiul? O necesitate!

Sabina POP

- Premiul pentru regie: Nicolae Margineanu pentru regia filmului *Pădureanca*
- Premiul special al Jurului filmului *Figuranții* — scenariul și regia Malvina Urșianu
- Premiul pentru scenariu: Francisc Munteanu pentru scenariul filmului *Pădurea de țagi*
- Premiul pentru popularitate filmului *Liceenii* — scenariul George Șovu, regia Nicolae Corjoc
- Premiul pentru imagine: Doru Mitran pentru imaginea filmului *Pădureanca*
- Premiul pentru scenografie: Marcel Bogos pentru scenografia la filmul *Figuranții*
- Premiul pentru muzică de film: Cornel Țăranu pentru muzica filmului *Pădureanca*
- Premiul pentru interpretarea feminină: Mariana Buruiană pentru rolul Leonora din filmul *Figuranții*
- Premiul pentru interpretare masculină: ex aequo Șerban Ionescu pentru rolul Șofron din filmul *Pădureanca* și Adrian Pinte pentru rolul Iorgovan din filmul *Pădureanca*
- Premiul pentru debut: Cristina Nichituș-Mihăilescu pentru filmul *Pădurea de țagi*
- Premiul pentru film documentar: ex aequo Sabina Pop pentru filmul *18 ani - Stop cadru* și Nicolae Cabel pentru filmul *Sentimentul unu*
- Premiul pentru filme realizate de studenții de la I.A.T.C.: Sorin Botoșeneanu pentru filmul *Visul* și Sorin Drăgoi pentru filmul *La bunici*
- Premiul pentru filme realizate de cineaștii: Emil Kovacs de la Cineclubul „Experiment” al Casei municipale de cultură Făgăraș, județul Hrașov și Adrian Oțoiu de la Cineclubul Casei de cultură a sindicatelor Baia Mare
- Mențiune pentru interpretare copilului** Mihai Brătîla pentru rolul Matei Opreșan din filmul *Țîntec în zori*

Emoțiile avanpremierii: Mariana Buruiană

**În numărul viitor:
Colocviile revistei Cinema
Din nou și pe larg despre Costinești**

O constantă a galeriei: Tora Vasilescu

